

Stella Lindberg

Patric Vaahtera

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan

ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK) -kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyö, 2021

URAOHJAUKSEN OPISKELIJALÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN DIAKONIA- AMMATTIKORKEAKOULUSSA

TIIVISTELMÄ

Stella Lindberg & Patric Vaahtera

Uraohjauksen opiskelijälähtöinen kehittäminen Diakonia-ammattikorkeakoulussa
79 Sivua ja 3 liitettä

Kevät 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinto

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät ja toimintatavat ovat Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) opiskelijoiden mielestä kaikkein merkityksellimpiä oman urasuunnittelun kannalta, ja miten uraohjausta tulisi edistää niin, että se tukisi paremmin opiskelijoiden työelämävalmiuksia ja oman urapolun rakentamista jo opintojen aikana. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esille opiskelijoiden omia toiveita ja kehittämisideoita Diakin uraohjauksen ja opiskelijoiden urasuunnittelun edistämiseksi. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä OTE-hankkeen kanssa. OTE-hanke eli Opiskelijat työllistymistä edistävien toimintatapojen kehittäjiksi ammattikorkeakoulujen henkilöstön rinnalle -hanke on viiden ammattikorkeakoulun yhteinen hanke, jossa Diak toimii osatoteuttajana. Hanke toteutuu 1.10.2019-31.12.2021 välisenä aikana.

Opinnäytetyön pääasiallinen aineisto saatiin OTE-hankkeen tuottaman verkkokyselyn tuloksista. Kysely toteutettiin 8.11.-30.11.2020. Kyselyn tarkoitus oli selvittää opiskelijoiden opintojen aikaista työllistymisen tukea sekä tuen tarvetta. Kyselyn perusjoukon muodostivat kaikki Diakin tutkinto-opiskelijat, jotka olivat ilmoittautuneet läsnä oleviksi syyslukukaudelle 2020. Läsnä oleviksi ilmoittautuneita tutkinto-opiskelijoita oli 2998. Kyselyyn vastasi 311 opiskelijaa. Vastausprosentti oli 10.4 %. Kysely koostui strukturoiduista ja avoimista kysymyksistä.

Kyselyn tulosten pohjalta etsittiin opiskelijoiden omia kehittämisideoita ja toiveita Diakin uraohjauksen edistämiseksi. Tulosten analysoinnissa vertailtiin suomenkieliseen kyselyyn vastanneiden ja englanninkieliseen kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden vastauksia. Avointen kysymysten analysoinnissa hyödynnettiin Webropol-palvelun Text Mining-työkalua.

Tulosten perusteella opiskelijat pitivät työelämäyhteistyötä ja työelämästä saatuja konkreettisia ohjeita merkityksellisenä osana omaa urasuunnitteluaan. Opiskelijoiden keskeisimmät toiveet ja kehittämisideat uraohjauksen edistämiseksi olivat työelämäyhteistyön hyödyntäminen enemmän opinnoissa, yksilöohjauksen saatavuuden helpottaminen sekä uramahdollisuuksien avaaminen konkreettisemmin opintojen aikana esimerkiksi luentojen ja kurssien muodossa. Lisäksi englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat apua työnhaussa sekä tukea suomen kielen opintoihin.

Asiasanat: Ohjaus, Uraohjaus, Urasuunnittelu

ABSTRACT

Stella Lindberg & Patric Vaahtera

Student-oriented development of career guidance at Diakonia University of Applied Sciences

79 Pages and 3 appendices

Spring 2021

Diakonia University of Applied Sciences

Bachelor's degree programme in social services

Bachelor of Social Services

The aim of this thesis was to investigate which factors and approaches are the most important for students of Diakonia University of Applied Sciences (Diak) in their personal career planning and how career guidance should be developed so that it would better promote the working life skills of students and help them in building their own career paths during their studies. The thesis sought to highlight the students' wishes and ideas in supporting Diak's career guidance and students' career planning. The thesis was carried out in collaboration with the OTE project. The OTE project – Students promoting employment opportunities with the staff of universities of applied sciences – is a joint project of five universities of applied sciences which Diak participates in. The project takes place between 1 October 2019 and 31 December 2021.

The main data of the thesis was obtained from the results of an online survey conducted by the OTE project between November 8th and November 30th, 2020. The survey sought to determine what sort of support for employment students received over the course of their studies as well as their support needs. The statistical population of the survey consisted of all Diak degree students who had registered to attend the 2020 fall semester, a total of 2998 students. 311 students responded to the survey. The response rate to the survey was 10.4%. The survey consisted of structured and open-ended questions.

The students' wishes and development ideas for Diak's career guidance were investigated based on the results of the study. In the analysis, the answers of the students who answered the Finnish-language questionnaire were compared with the answers of the students who answered the English-language questionnaire. Webropol Text Mining, a data-mining program, was used in the analysis of the open questions.

The students considered working life cooperation and the concrete guidance received in working life to be a relevant part of their own career planning. Based on the results, the students' key wishes and development ideas for promoting career guidance were to make more use of working life cooperation in studies; to bring up career opportunities more concretely during studies, for example during lectures and courses; and to facilitate access to individual guidance. Furthermore, students who responded in English wanted help in seeking employment and support in studying Finnish.

Keywords: Guidance, Career guidance, Career planning

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 YHTEISTYÖKUMPPANIN JA OPINNÄYTETYÖN AIHEEN ESITTELY	6
2.1 OTE-hanke.....	6
2.2 Opinnäytetyömme tarkoitus, tavoitteet ja tutkimusmenetelmä	7
3 AMMATTIKORKEAKOULU OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ.....	8
4 URA, URASUUNNITTELU JA URAOHJAUS.....	9
4.1 Ura käsitteenä	9
4.2 Ohjaus käsitteenä	11
4.3 Ohjaus ammattikorkeakouluopinnoissa.....	13
4.4 Uraohjaus.....	16
4.5 Urasuunnittelu	17
5 DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ	20
5.1 Koulutustarjonta Diakissa.....	20
5.2 Uraohjaus Diakissa	20
5.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eli HOPS	21
5.4 Diakin digitaaliset alustat.....	21
5.5 Opiskelijaa ohjaavat yhteistyötahot Diakissa	22
5.6 Diakin opinto- ja uraohjauksen jäsentely.....	23
6 TUTKIMUSPROSESSIN KUVAUS	26
6.1 OTE-hankkeen kyselyn toteutus	26
6.2 Aineiston analyysi	26
7 TULOKSET	30
7.1 Keskustelu työllistymismahdollisuuksista	30
7.2 Työllistyminen ja työnhaku	32
7.3 Urasuunnittelu, työllistyminen ja työnhaku	35
7.4 Opiskelijoiden toiveet	38
7.5 Opiskelijoiden kehittämisideat.....	41

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	43
8.1 Tulosten tarkastelua.....	43
8.2 Tavoitteiden saavuttaminen ja omat kehittämisideamme.....	47
8.3 Luotettavuus ja eettisyys.....	48
8.4 Ammatillinen kasvu	50
LÄHTEET.....	52
LIITE 1. Kyselyn suomenkielinen versio.	57
LIITE 2. Kyselyn englanninkielinen versio.....	64
LIITE 3. Kuviot	71

1 JOHDANTO

Ammattikorkeakoulujen uraohjauksen tarkoitus on valmistaa opiskelija työelämään. Uraohjauksen tavoitteena on varmistaa, että opiskelija läpäisee koulutuksensa ja saa siitä tarvittavat tiedot ja taidot tulevaa työelämää varten. Uraohjauksessa opiskelijaa valmennetaan suunnittelemaan omaa uraansa, tekemään omaa urasuunnitelmaa sekä pohtimaan omaa urapolkuaan. (Ahonen & Kokko, 2008; Lairio, Penttinen & Penttilä, 2001.) Yksilön ammatillinen kasvu jatkuu koko työelämän. Eri koulutuksien on hyvä sisältää uraohjausta, jotta yksilöllä olisi parempi käsitys omasta urastaan, taidoistaan ja työllistymisen mahdollisuuksistaan. Nykyään ohjausta tarkastellaankin elinikäisenä prosessina elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Uraidentiteetin muodostuminen nähdään jatkuvana kehitysprosessina, joka alkaa jo varhaisessa elämänvaiheessa. (European Lifelong Guidance Policy Network, 2016.) Elinikäisellä ohjauksella vaikutetaan koulutus- ja työurien rakentumiseen ja työllistymisen kannalta tärkeän osaamisen hankkimiseen. Oikeanlaiset koulutusvalinnat vähentävät opintojen keskeyttämisiä, ja kehittyneet urasuunnittelutaidot tuovat elämään mielekkyyttä sekä hallinnan tunnetta. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, i.a.)

Diakonia-ammattikorkeakoulussa (Diak) käynnistyi 1.10.2019 OTE-hanke eli opiskelijat työllistämistä edistävien toimintatapojen kehittäjiksi ammattikorkeakoulujen henkilöstön rinnalle -hanke. OTE-hankkeessa haetaan uusia opiskelijoiden työllisyyttä edistäviä toimintatapoja ammattikorkeakouluihin. OTE-hanke on viiden ammattikorkeakoulun ja niiden henkilöstön sekä opiskelijakuntien yhteinen hanke, jossa työllistämistä edistäviä toimintatapoja kehitetään opiskelijälähtöisesti. (Eura 2014, i.a.)

Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä OTE-hankkeen kanssa. Opiskelijoiden työllistymisen mahdollisuudet ammattikorkeakoulun jälkeen ja heidän työllistymiseen saamansa tuki on hyvin vaihtelevaa. Tuki ei myöskään tavoita aina juuri niitä opiskelijoita, jotka sitä erityisesti tarvitsisivat. (Eura 2014, i.a.) Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää OTE-hankkeessa toteutetun kyselyn avulla, mitkä tekijät ja toimintatavat ovat Diakin opiskelijoiden mielestä kaikkein

merkityksellisimpiä oman urasuunnittelun kannalta, ja miten uraohjausta tulisi kehittää niin, että se tukisi paremmin opiskelijan työelämävalmiuksia, itsenäistä urasuunnittelua ja oman urapolun rakentamista jo opintojen aikana. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esille opiskelijoiden omia toiveita ja kehittämisideoita Diakin uraohjauksen ja opiskelijoiden urasuunnittelun edistämiseksi.

2 YHTEISTYÖKUMPPANIN JA OPINNÄYTETYÖN AIHEEN ESITTELY

2.1 OTE-hanke

OTE-hanke eli opiskelijat työllistymistä edistävien toimintatapojen kehittäjiksi ammattikorkeakoulujen henkilöstön rinnalle -hanke on ESR- rahoitteinen (Euroopan sosiaalirahasto), viiden eri ammattikorkeakoulun yhteishanke. Hankkeen tarkoituksena on saada ammattikorkeakouluopiskelijat työllistymistä edistävien toimintatapojen kehittäjiksi korkeakoulujen henkilöstön rinnalle. Hanke toteutuu 1.10.2019-31.12.2021 välisenä aikana. Hankkeen hallinnoijana toimii Turun ammattikorkeakoulu ja hankkeen muut toimijat ovat Diak, LAB-, Savonia- ja Oulun ammattikorkeakoulut. Hankkeessa tehdään neljä eri työpakettia (TP1-TP4) yhteistyössä korkeakoulujen henkilöstön ja opiskelijakuntien kanssa. Hankkeen työpaketit ovat osaamismerkinnän kehittäminen (TP1), työllistymisen ja yrittäjyyden tukeminen (TP2), monikanavaisen työnhakuklinikka-mallin kehittäminen (TP3) sekä opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulun (AMK) henkilöstön yhteiskehittäminen (TP4). Opinnäytetyömme liittyy OTE-hankkeen kolmanteen työpakettiin. OTE-hankkeessa haetaan uusia lähestymistapoja opiskelijoiden oman osallisuuden tukemiseksi, työelämään valmistautumisen tueksi ja oman osaamisen todentamiseksi. (LAB University of applied sciences, i.a.)

OTE-hankkeessa kehittämistyötä tehdään opiskelijoiden omista tarpeista ja toiveista käsin. Hankkeessa haetaan ja kehitetään myös opiskelijoiden omasta toiminnasta lähteviä toimintakonsepteja, kuten työnvälitystoiminta, työnhakuklinikka ja työelämätaitojen osaamismerkittäminen, sekä luodaan uusia toimintatapoja yrittäjyyden tukemiseen. Opiskelijat ovat itse vahvasti mukana hankkeen suunnittelussa ja toteutuksissa. (Turun amk, i.a.)

OTE-hankkeen tavoitteisiin kuuluu uraohjauksen tuen edistäminen ammattikorkeakouluissa niin, että se tavoittaisi kaikki opiskelijat tasapuolisesti. Hankkeessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä ammattikorkeakoulujen ja niiden opiskelijakuntien ja henkilöstön välillä. Yhteistyön tavoitteena on kehittää opiskelijoille soveltuvia tukitoimia sekä tapoja, joilla opiskelijoiden osaamista voidaan tuoda paremmin

esille. Ammattikorkeakoulujen yhteistyöllä poistetaan alueellista epätasa-arvoa korkeakoulujen välillä ja nostetaan opiskelijat tasa-arvoisiksi kehittäjiksi ammattikorkeakoulujen henkilöstön rinnalle. Ammattikorkeakoulujen yhteistyöllä vahvistetaan myös opiskelijoiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (Eura 2014, i.a.)

2.2 Opinnäytetyömme tarkoitus, tavoitteet ja tutkimusmenetelmä

OTE-hankkeessa toteutettiin Webropol-kysely opiskelijoille 8.11. – 30.11.2020. Kysely lähetettiin kaikkiin Diakin toimipisteisiin, kaikille syyslukukaudelle 2020 läsnä oleviksi ilmoittautuneille tutkinto-opiskelijoille. Opiskelijakyselyn tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden opintojen aikaista työllistymisen tukea ja tuen tarvetta Diakissa. Kyselyn laatijana ja toteuttajana toimi OTE-hankkeen harjoittelija Anni Lehtonen. Kysely toteutettiin sekä suomen- että englanninkielisenä (Liite 1 ja 2). Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät ja toimintatavat ovat sellaisia, jotka opiskelijat itse kokevat merkityksellisimpinä oman urasuunnittelunsa kannalta, ja miten Diakin uraohjausta tulisi kehittää niin, että se tukisi paremmin opiskelijan työelämävalmiuksia, urasuunnittelua sekä oman urapolun rakentamista jo opintojen aikana. Tavoitteena oli kyselyn tulosten pohjalta tuoda esille opiskelijoiden omia toiveita ja kehittämisideoita Diakin uraohjauksen sekä opiskelijoiden urasuunnittelun edistämiseksi. Tutkimuskysymyksemme kyselyyn pohjautuen olivat:

1. Mitkä tekijät ja toimintatavat ovat merkityksellisimpiä opiskelijoiden urasuunnittelussa?
2. Miten Diakin uraohjausta voisi kehittää niin, että se tukisi vielä paremmin opiskelijan työelämävalmiuksia, itsenäistä urasuunnittelua ja oman urapolun rakentamista jo opintojen aikana?

3 AMMATTIKORKEAKOULU OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Suomalainen korkeakoulujärjestelmä muodostuu ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Yliopistoissa painottuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus, kun taas ammattikorkeakouluissa korostetaan enemmänkin käytännönläheisyyttä sekä työelämän tarpeisiin vastaavaa koulutusta. Ammattikorkeakouluopin-
tojen normiaika on 3,5–4,5 vuotta. Ammattikorkeakoulussa voi suorittaa ammat-
tikorkeakoulututkinnon lisäksi ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Ylemmän
ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen edellyttää aikaisempaa ammattikor-
keakoulututkintoa tai muuta soveltuvaa tutkintoa sekä lisäksi kahden vuoden työ-
kokemusta tutkinnon suorittamisen jälkeen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.)

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on tehdä työ-
elämää ja aluekehitystä edistävää sekä alueen elinkeinorakennetta uudistavaa
soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimin-
taa. Ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. (L932/2014.)
Työelämälähtöinen oppiminen ammattikorkeakouluissa toteutuu käytännössä te-
kemällä oppimistehtäviä työelämässä, osallistumalla opintokäynneille, työelämä-
jaksoille ja harjoitteluihin, kehittämishankkeisiin ja projekteihin sekä tekemällä
haastatteluja ja kartoituksia osana ammattikorkeakoulun tutkimustoimintaa.
(Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas, i.a.)

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta eli TKI-toiminta sekä siihen kuuluva
osallistava ja tutkiva kehittäminen on osa ammattikorkeakoulujen lakisääteistä
tehtävää. Osallistuminen kehittämishankkeisiin sekä opinnäytetyöt ovat osa am-
mattikorkeakoulujen TKI-toimintaa ja alueellista vaikuttamista. (Osallistavan ja
tutkivan kehittämisen opas, i.a.) Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta mahdollis-
taa opiskelijoiden osallistumisen työelämää kehittäviin hankkeisiin ja antaa sitä
kautta opiskelijalle aivan toisenlaisia oppimismahdollisuuksia kuin esimerkiksi pe-
rinteinen luokkaopetus. (Parkkola, 2017, s. 7.)

4 URA, URASUUNNITTELU JA URAOHJAUS

4.1 Ura käsitteenä

Ura-käsitettä voidaan määritellä eri tavoin useista eri näkökulmista. Uran voidaan nähdä liittyvän itse uran tekemisen ympäristöön ja uraa tekeviin ihmisiin. Uraa voidaan tarkastella myös yksilöstä tai organisaatiosta käsin. Uraa voidaan tulkita subjektiivisesta, objektiivisesta ja organisatorisesta näkökulmasta. Subjektiivisessä eli yksilöllisessä merkityksessä korostuu urakehitys, jossa yksilö itse rakentaa oman uraorientaationsa pohjalta omaa ammatti-identiteettiään. Subjektiivisessa tulkinnassa ura nähdään itseä tyydyttävänä kehittymisenä ja edistymisenä ammatissa. Ura syntyy yksilön omalla kokemustasolla, eikä uramenestystä voi arvioida ulkoapäin. Objektiivisessä merkityksessä korostuu työelämässä tehtävä ura ja uran polunomaisuus. Uraa voidaan tarkastella koko elämän käsittävänä työpaikkojen sarjana ja toimien ketjuna. Objektiivista uraa kuvaillessa kerrotaan, mikä on henkilön koulutus, tehtävät tai virkanimikkeet. Organisatorisena käsitteenä puolestaan urien ajatellaan olevan organisaatioiden suunnittelemia, jolloin työntekijöiden tulee tavoitella urakehitystä. Ura tehdään tavallisesti yhden organisaation sisällä. Työurat nähdään prosesseina, jonka avulla organisaatio uudistaa itseään. (Kattelus, 2002; Lähteenmäki, 1995; Särkijärvi, 2006.)

Työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet myös uratutkimukseen ja sen painopisteisiin. Urateoriat ja tutkimukset sekä erilaiset mallit ovat selittäneet uraa ja sen merkityksiä eri aikakausina eri tavoin. (Kuurila, 2014, s. 45.) Kun uria määritellään työelämän tai yhteiskunnallisen muutoksen näkökulmasta, voidaankin urat nähdä joko perinteisinä eli traditionaalisina urina tai uusina urina. Perinteisille urille ja työsuhteille tyypillisiä piirteitä on työurien hierarkkisuus, pysyvyys sekä selvästi määritellyt työtehtävät ja urasuunnitelmat. Ura perinteisessä merkityksessä on tavallisesti tarkoittanut katkeamatonta eläkeikään saakka jatkuvaa työuraa samassa työpaikassa tai ainakin samalla alalla. Tällaisessa perinteisessä urakäsityksessä ura voidaankin nähdä ikään kuin yhtenäisenä työtehtävien jatkumona. Sille tyypillistä on lineaarinen urakehitys yhden tai kahden organisaation sisällä. Perinteisessä urakäsityksessä korostuu myös

yksilön tarve edetä ja nousta työnantajaorganisaationsa hierarkiassa. Organisaation määrittelemät rajat palkkauksesta, ammattinimikkeestä sekä ammattihierarkiasta puolestaan ohjaavat yksilön urakehitystä. Perinteisessä urakäsityksessä uramenestyksen mittareina on pidetty ylennyksiä sekä palkan suuruutta. (Tapanila, 2014, s. 8–9.)

Globalisaatio, teknologinen kehitys, työ sekä työn ulkopuolinen elämä, nopeat ja epävarmat muutokset, ovat muovanneet toimintaympäristöämme ja luoneet pohjaa uudempien urien rakentumiselle. Työn uudenlaisen rakentumisen sekä organisoinnin muutosten myötä käsitys urasta on pitänyt määritellä uudelleen. Uria ei voida enää tarkastella pelkästään hierarkkisen urakehityksen lähtökohdista. Urakehitystä tulisi sen sijaan arvioida tarkastelemalla työn sijaintia ja paikkaa yksilön elämässä ja elämänkentässä. Uraa ei voida myöskään tarkastella erottamalla ansiotyötä yksilön muista elämänalueista. Uran voidaan ajatella rakentuvan muustakin kuin ansiotyöstä. Uralla voidaan tarkoittaa yhtä hyvin kotiäitiyttä, harraste-toimintaa tai vapaaehtoistyötä. (Kuurila, 2014; Onnismaa, 2007.)

Uudempia urakäsityksiä edustavat proteaaninen eli monimuotoinen ura, älykäs ura sekä rajaton ura. Monimuotoinen ura rakentuu jatkuvalla yksilön kasvuille. Monimuotoisen uran ihanteena on koko työiän jatkuva ammatillinen kasvu sekä jatkuva osaamisen laajentuminen ja monipuolistuminen. Monimuotoista uraa voidaan kutsua myös oppimisprosessiksi. (Heino, 2014; Ruohotie, 2000.) Monimuotoisen uran keskiössä ovat yksilön omat uravalinnat sekä itsensä toteuttaminen. Uraa johtaa yksilö, eikä organisaatio. Urakehitykseen kuuluu jatkuva oppiminen sekä omien taitojen kehittäminen. (Ekonen, 2007, s. 24.) Rajattomassa urakäsityksessä uraa tarkastellaan enemmänkin organisaation näkökulmasta. Rajattomalla uralla tarkoitetaan perinteisistä uramalleista riippumatonta uraa, jossa työntekijät voivat liikkua eri organisaatioiden välillä sekä hyödyntää aiemmin hankkimaansa osaamista. Rajaton ura käsitteenä kuvaakin useita nykyaikaisia uravaihtoehtoja, eikä vain yhtä tiettyä uramallia. (Arthur, 1994; Ekonen, 2007.) Älykkään uran taas voidaan katsoa koostuvan kolmesta eri osaamisalueesta: knowing-why, knowing-how ja knowing-whom. Knowing-why koostuu yksilön motiiveista, ammatillisesta osaamisesta, uskomuksista, arvoista ja identiteetistä. Knowing-how rakentuu ammatillisesta osaamisesta, ja knowing-whom korostaa

henkilökohtaisia verkostoja ja niiden merkitystä uran rakentamisessa. Erja Kuurilan mukaan koulutusorganisaatioiden omaksuma ajatus urasta viittaa pitkälti älykkään uran sisältämiin elementteihin. Lisäksi Kuurila viittaa Pekka Ruohotien uramääritelmään, jossa uraa voidaan ajatella taitoina, asiantuntijuutena ja vuorovaikutusverkostona. Ura on osaamisen kasvua, joka näkyy yksilön asiantunte muksen ja taitojen lisääntymisenä sekä vuorovaikutusverkoston kehittymisenä. Ura voidaan nähdä ammatillisen kasvun prosessina, joka jatkuu läpi elämän. Kuurilan mukaan määritelmä sopii hyvin nykypäivän urakäsitykseen sekä koulutusorganisaatioiden omaksumaan urakäsitykseen. (Kuurila, 2014; Ruohotie, 2000.)

4.2 Ohjaus käsitteenä

Käsitteenä ohjaus on varsin moninainen ja laaja. Ohjauksella voidaan tarkoittaa eri koulutus- ja ammattialoilla eri asioita. Ohjauksen voidaan katsoa olevan yhteistoimintaa, jonka kohteena on ohjattavan työ-, kasvu-, oppimis- ja ongelmanratkaisuprosessit. Prosessilla tarkoitetaan toimintaa, joka sisältää yhteistoiminnan ja ajallisuuden ulottuvuudet. Se on vaiheittaista ja suuntautuvaa toimintaa, johon voidaan hahmottaa alku, loppu, kesto, eräänlainen kulku sekä kehityskaari. Ohjauksen tavoitteena on edistää ja tukea prosesseja niin, että ohjattavan toimijuus vahvistuu. Tiivistettynä voidaankin sanoa, että ohjauksessa on kyse yhteistoiminnasta, erilaisten prosessien ohjaamisesta ja ohjattavan toimijuuden vahvistamisesta. Usein ohjausprosessit ovat pitkäkestoisia oppimis- ja kasvuprosesseja, kuten opintojen, opinnäytetyön tai työharjoittelun ohjaus. Ohjauksen tarve voi tulla esille erilaisissa siirtymävaiheissa ja merkittävässä valintatilanteissa. Ohjausta saatetaan tarvita oman ura- tai opintopolun suunnitteluun tai ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä. (Vehviläinen, 2014, s.12–14.)

Ohjausta voidaan kuvailla myös yhteistyösuhteena, jossa sekä ohjaajalla että ohjattavalla on omat asiantuntijuuden alueensa ja molemmat pyrkivät yhteiseen tavoitteeseen kumpikin omaa asiantuntijuuttaan käyttäen. Ohjaaja on asiantuntija kielen käyttämisessä sekä viestintäprosesseissa, asiakas sen sijaan on asiantuntija oman elämänsä suhteen. Ohjaustyössä päätösten ja valintojen teko on

yleensä keskeisessä roolissa. Valitsemisessa kyse on lähtemisestä jollekin reitille, samalla se tarkoittaa toisen reitin hylkäämistä. (Peavy, 1999, s. 53.) Ohjaus voidaan määritellä myös ammatillisen keskustelun muodoksi ja työmenetelmäksi, toisaalta se voidaan nähdä myös institutionaalisenä toimintana, jolle on asetettu sisällöllisiä tavoitteita, kuten esimerkiksi opinto-ohjauksessa tai ammatinvalinnanohjauksessa. (Onnismaa, 2007; Särkijärvi, 2006.)

Ohjausta voidaan tarkastella myös kolmen eri toimijatason näkökulmasta. Ohjaukseen sisältyviä toimijatasoja ovat: yksilö-, ryhmä- ja yhteisötaso. Yksilötason ohjaus perustuu kahden henkilön väliseen ohjaussuhteeseen ja kahdenväliseen keskusteluun. Yksilötason ohjaus on henkilökohtaista ohjausta. Ryhmätason ohjauksessa voi kokonainen ryhmä olla ohjauksen kohteena tai toimia ohjaajana, kuten opinnäytetyöseminaareissa tai tutortoiminnassa. Yhteisötason ohjauksella tarkoitetaan sellaista ohjausta, jossa yhteisö tai organisaatio huolehtii ohjauksesta ja tekee yhteisesti sovittuja järjestelyjä ja toimintamalleja tukeakseen systemaattisesti ohjauksen kohteena olevia prosesseja. (Kivimäki, 2016; Peavy, 1999.)

Vance Peavy kuvailee ohjausta prosessiksi, johon liittyy toivoa, välittämistä, selventämistä, rohkaisua ja aktivoimista. Ohjaus on myös reflektiivistä sosiaalista toimintaa, joka tähtää toisten auttamiseen. Ohjaus voidaan määritellä Peavyn mukaan myös elämänsuunnittelun menetelmäksi sekä yksilöllisiin tarpeisiin sovitetuksi ongelmanratkaisumenetelmäksi. Ohjauksen tarkoitus on mahdollistaa ja auttaa asiakasta kokemaan, että hän voi hallita elämäänsä sekä toimintaansa paremmin. Ohjauksen avulla asiakkaalla on mahdollisuus etsiä uutta roolia tai asemaa sosiaalisessa elämässä sekä yhteiskunnan rakenteissa. Ohjaus on toimintaa, jossa painotetaan mahdollisuuksia niin, että asiakas voi tulla tietoiseksi omista mahdollisuuksistaan. Ohjaus on myös suojapaikka, jossa asiakas voi saada selvyyttä, tukea, ja toimintamahdollisuuksia. Ohjaus voidaan nähdä niin ikään yhteistyösuhteena, joka on muodostettu elämisen konkreettisten ongelmien ratkaisemiseksi. (Peavy, 1999, s. 19–24.)

Ohjauspalveluja toteutetaan erilaisissa toimintaympäristöissä. Suomessa valtaosa ohjaustyöstä on opinto-ohjausta. Ohjauspalveluja toteutetaan esimerkiksi

koulutuksissa, työ- ja elinkeinohallinnoissa, järjestöissä, työpaikoilla sekä yksityisenä palveluna. Ohjauksella voidaan tarkoittaa erilaisia toimia, kuten ammatinvalinnanohjaus, opinto-ohjaus, opastus, arviointi ja neuvottelu. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, i.a; Onnismaa, 2007.)

4.3 Ohjaus ammattikorkeakouluopinnoissa

Ammattikorkeakoulussa ohjauksen tarkoitus on antaa tukea opiskelijoille koko opintojen ajan. Ohjauksen lähtökohtana on korkeakoulun vastuu opintojen sekä koulutuksen järjestämisestä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus rakentaa itselleen työelämän ja elinikäisen oppimisen kannalta tarpeellinen tutkinto sekä saada tutkinto suoritetuksi oikeassa ajassa. Opiskelijalla puolestaan on vastuu omista opinnoistaan. Opintojen ohjauksesta säädetään ammattikorkeakoululaissa. Ammattikorkeakoululain mukaan opintojen ohjaus on järjestettävä ammattikorkeakoulussa niin, että tutkintoon johtavassa koulutuksessa kokopäiväopiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintonsa niiden laajuutta vastaavassa ajassa. Opintojen sujuvuuden kannalta onkin tärkeää, että opintojen ohjaus kattaa kaikki opintojen eri vaiheet, aina opintojen alusta työelämään siirtymiseen asti. (L932/2014; Moitus ym., 2001.) Ammattikorkeakouluissa ohjaustyötä tekevät esimerkiksi opinto-ohjaajat, opettajat, tutorit, lukukausivastaavat, harjoittelun ohjaajat, mentorit, ura- ja rekrytointipalvelut, opintosihteerit ja alumnit. (Särkijärvi, 2006, s. 33–34.)

Opintopolku voidaan jäsentää viiteen eri vaiheeseen: ohjaus ennen opintoja (pre-entry), ohjaus opintojen alkuvaiheessa (entry), ohjaus opintojen etenemisvaiheessa (on-programme), ohjaus opintojen päättövaiheessa (exit) ja seuranta-vaihe (follow-up), eli ohjaukseen liittyvät seuranta- ja palautejärjestelmät. Ensimmäinen vaihe sisältää hakeutumisvaiheeseen liittyvän informoinnin. Ohjaava yhteydenpito ja ennakkotehtävät voivat tukea opintojen sujuvaa alkua ja auttaa opiskelijaa sitoutumaan opintoihinsa. Toisessa vaiheessa eli opintojen alkuvaiheessa opiskelija saa yleiskuvan sekä oppimisympäristöstään että vaihtoehtoista, joita hänelle on tarjolla. Toisessa vaiheessa tärkein ohjauksen tehtävä on henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman eli HOPSin laatiminen. Kolmannessa vaiheessa on havaittavissa suuria eroja yksilöllisissä ohjaustarpeissa.

Opiskeluprosessin aikana tapahtuvassa ohjauksessa heikkoudeksi on osoittautunut yksilöllisten ohjaustarpeiden vaikea ennakointi. Tämä vaihe jääkin helposti ohjauksen katvealueeksi. Neljäs vaihe sijoittuu opintojen loppuun. Tässä vaiheessa ohjauksen painopiste siirtyy uravalinnan, opinnäytetyön sekä harjoittelun ohjauksiin. Viimeinen vaihe eli seurantavaihe liittyy seuranta- ja palautejärjestelmiin. Hyvin hoidetut seuranta- ja palautejärjestelmät edistävät ohjaustoiminnan kehittämistä. (Mäntsälä, 2011; Vuorinen, 1998.)

Ammattikorkeakoulun ohjausteorian taustalla vaikuttaa useimmiten konstruktivistinen ohjausnäkemys. Ohjauksessa painottuu tutorointi, neuvonta, tieto- ja informaatiopalvelut. Konstruktivistisessa näkemyksessä lähtökohtana on opiskelijan oma prosessointi. Opiskelija itse tekee päätöksen, ja ohjaaja toimii niin ikään vahvistajana ja suunnannäyttäjänä. Vaikka konstruktivistinen lähestymistapa on yksilöllisyyttä korostava, siinä painotetaan myös oppimisen sosiaalisen kontekstin merkitystä, tällöin oppiminen on myös kulttuuri- ja tilannesidonnaista. Konstruktivistisella oppimisprosessilla tarkoitetaan prosessia, jossa opiskelija luo eli konstruoi tietoa omien kokemustensa pohjalta. Hän myös valikoi sekä tulkitsee informaatiota ja jäsentää sitä aikaisempiin näkemyksiinsä sekä tietoihinsa. (Mäntsälä, 2011, s. 10–11.)

Ammattikorkeakouluissa ohjauksen suunnittelun lähtökohtana voidaan pitää hollistista opiskelijakeskeistä ohjausmallia. Holistisessa opiskelijakeskeisessä ohjausmallissa opiskelijan ohjaustarpeet on jaettu kolmeen osa-alueeseen: oppimisen ja opiskelun ohjaus, persoonallisen kasvun ohjaus sekä ammatillinen ohjaus ja uraohjaus. Holistisessa opiskelijakeskeisessä ohjausmallissa on opiskelijan ohjaustarpeiden lisäksi jäsenNELTY ohjaukseen liittyvää työnjakoa koulutusorganisaatioissa. Holistinen ohjausmalli perustuu verkostoitumiseen sekä porrastettuun asiantuntijuuteen (Kuvio 1). Ohjausmallin tarkoituksena onkin työnjaon ja porrastetun asiantuntijuuden kautta vastata opiskelijoiden yksilöllisiin ohjaustarpeisiin. Holistinen ohjausmalli sisältää kolme eri ohjauksellista tasoa, jotka tekevät keskenään yhteistyötä. Ensimmäisellä ohjaustasolla, lähimpänä opiskelijaa olevalla tasolla, ohjaustyötä tekevät lähinnä opettajat. Toisen ohjaustason muodostavat opinto-ohjaajat, opintotoimiston henkilökunta, koulutuspäälliköt sekä esimerkiksi erityisopettajat. Toisen tason toimijat ovat mukana myös opetuksessa, mutta

heidän tehtävänsä on erikoistuneempaa. Tämän tason toimijoiden tehtävät sisältävät yksilöllistä ja erikoistuneempaa ohjausta. Kolmannen tason muodostavat ohjauksen ammattilaiset, jotka työskentelevät sekä sisäisissä että ulkoisissa ohjauspalveluissa. Kolmannen tason toimijat tekevät verkostoyhteistyötä ensimmäisen ja toisen tason toimijoiden kanssa. Kolmannen tason toimijoita voivat olla esimerkiksi harjoittelun ohjaaja, ammatinvalinnanpsykologi tai uraohjaaja. (Mäntsä, 2011; Vuorinen, 2006; Watts & Van Esbroeck, 2000.)

Kuvio 1. Holistinen ohjausmalli. (Lätti Ym., 2008; Watts & Van Esbroeck, 2000)

Raimo Vuorisen mukaan elinikäinen oppiminen lisää uudenlaista kysyntää ohjaukselle. Lisäksi elinikäisen oppimisen myötä myös ohjaustarpeet ovat monimuotoisempia. Ohjauksen tavoitteena voidaankin pitää sitä, että opiskelija oppii itse tunnistamaan omia mahdollisuuksiaan avautuvissa oppimisympäristöissä. Ohjauksen kohteena ei siten olekaan opiskelija, vaan prosessi, jossa opiskelija oppii kehittämään sekä arvioimaan omia vahvuuksiaan suhteessa toimintaympäristönsä mahdollisuuksiin. Ohjauksen ydintavoitteena onkin ohjata opiskelijaa

autonomisuuteen, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus toimia itsenäisesti ja olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Vuorinen, 2006, s. 27.) Autonomisuus onkin yksi ihmisen perustarpeista, jota korostetaan koulutuksessa. Autonominen opiskelija on tietoinen siitä, milloin hänen tulee hakea ohjausta. Autonominen yksilö kykenee hallitsemaan ja ymmärtämään omaa toimintaansa, häntä ohjaa pikemminkin sisäinen kuin ulkoinen motivaatio. Autonomiset oppijat ovat tietoisia, miten ja milloin toimia yhteistyössä. He osaavat myös tarvittaessa ottaa apua vastaan. (Vuorinen & Sampson, 2002, s. 54.)

4.4 Uraohjaus

Nykyisen yhteiskunnan nopean ja jatkuvan muutoksen myötä elinikäisen oppimisen periaatteesta on tullut yhä merkittävämpi osa yhteiskuntamme identiteettiä ja siksi myös koulutus- ja urasuunnittelua tukevien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen tarve ja merkitys on korostunut kaikenikäisten kansalaisten keskuudessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2011, s. 9, 28.) Uraohjauksen tuki ei rajoitu näin ollen vain koulutukseen, vaan on merkittävä tiedonlähde ja apu halki koko työuran. Elinikäisen oppimisen ideologiaan kuuluu, että yksilön oppiminen tapahtuu itseohjautuvasti ja jotta opiskelija pystyisi tähän paremmin, tarvitaan ohjausta. Elinikäiseen oppimiseen tähtäävään uraohjauksen tärkeimpiä tavoitteita on auttaa opiskelijaa niin, että hän pystyy itse asettamaan tavoitteita omalle uralleen ja pohtimaan omia kiinnostuksen kohteita työelämässä. (Lätti ym., 2008, s. 35.) Uraohjaus antaa siis opiskelijalle keinoja hallita omaa urapolkuaan ja urasuunnitteluaan. Ammattikorkeakouluissa uraohjaus on yleensä kiinteä osa opintojaksoja, eikä sitä eroteta käsitteellisellä tasolla muusta opetustoiminnasta. (Särkijärvi, 2006, s. 33.)

Uraohjaus voidaan nähdä uraohjaajan ja ohjattavan välisenä uran ja työelämän suunnitteluun liittyvänä yhteistyöprosessina. Uraohjausprosessi perustuu luottamukselliseen vuorovaikutussuhteeseen ja sen tarkoituksena on tukea ohjattavan itsetuntemuksen kehittymistä ja uratoiveiden ja -mahdollisuuksien kartoittamista. Uraohjaukseen sisältyy työtulevaisuuden ja uravaihtojen suunnittelua sekä uraan liittyvää päätöksentekoa. Uraohjauksessa käytetään keskustelun lisäksi erilaisia

tekniikoita ja menetelmiä. Niiden avulla pyritään edistämään ohjattavan uranhallintataitoja. Uraohjauksessa keskeisin tavoite on tukea ohjattavaa rakentamaan itselleen mielekäs ja merkityksellinen ura. (Poutanen, 2014, s. 52.)

Uraohjauksessa tulisi huomioida ohjattavan omat toiveet ja tavoitteet. Uraohjauksen tarkoitus ei ole ratkaista ammatinvalintakysymystä ohjattavan puolesta, vaan tarkoitus on tukea ohjattavan omia valintoja ja tuoda esille ohjattavan koulutus- ja ammattialaan liittyviä mahdollisuuksia. (TE-toimisto, i.a.)

4.5 Urasuunnittelu

Urasuunnittelu tarkoittaa yksilöllistä suunnitteluprosessia, jossa yksilö tulee tietoiseksi omista uramahdollisuuksistaan sekä -tavoitteistaan. Urasuunnittelun avulla yksilö oppii myös määrittelemään omien tavoitteidensa saavuttamiseen tähtäävän urapolun sekä siihen kuluvaan ajan. (Kattelus, 2002; Kuurila, 2014.) Urasuunnittelulla on tarkoitus tehdä omaa urapolkua varten harkittuja ja tietoisia valintoja sekä ratkaisuja. Katteluksen mukaan uravalinnassa on pohjimmiltaan kyse yksilön sisimmästä olemuksesta. Kattelus viittaa artikkelissaan Scheinin luomiin ura-ankkureihin, joilla on merkitystä yksilön ammatillisen identiteetin kehittymisessä. Ura-ankkureilla on vaikutusta myös yksilön urapäätöksiin. (Kattelus, 2002, s. 23.) Ura-ankkurit muodostavat yksilön motivaatioperustan, lisäksi ne heijastavat yksilön arvoja, asenteita, lahjakkuutta, kykyjä ja taitoja. (Lähteenmäki, 1995; Kattelus, 2002.) Ura-ankkurin voidaankin katsoa olevan osa minäkuva. Koska suomalainen kulttuuri on varsin työorientoitunut, yksilön minäkuva rakentuu usein ammatillisen minäkuvan varaan. Schein on nimennyt kahdeksan ura-ankkuria, joita ovat:

1. Työsuhteen pysyvyys ja turvallisuus
2. Itsenäisyys, riippumattomuus, vapaus ja autonomia
3. Luovuus ja yrittäjyys
4. Ammatillinen erityistaito ja asiantuntijuus
5. Liikkeenjohdollinen pätevyys, esimiespätevyys, toisten ihmisten johtaminen

6. Palvelu, omistautuminen, jonkin tärkeän asian hyväksi toimiminen
7. Aito haasteellisuus
8. Elämäntyylin eheys sekä elämän eri osa-alueiden tasapaino

Yleensä yksilöön sopii joku näistä kahdeksasta ankkurista. Vaikka yksilö tuntisi vetoa useampaankin ankkuriin, yleensä kahdeksasta ankkurista erottuu etenkin valintatilanteissa yksi ankkuri, joka on selkeästi hallitsevampi muita ankkureita. Ankkurin voidaan siis katsoa toimivan perustana yksilön valinnoille. Jos yksilö on voinut valita työnsä vapaasti, voidaanakin sanoa, että hän on todennäköisesti löytänyt ankkurinsa. (Kattelus, 2002, s. 23–25.)

Urasuunnittelussa on tärkeä huomioida myös tulevaisuudessa tapahtuvat muutokset, jotka voivat vaikuttaa ammattialaan. Erja Kuurilan väitöstutkimus käsitteli uraohjausta ja urasuunnittelua ammattikorkeakouluissa. Kuurila kiinnitti huomiota väitöstutkimuksessaan siihen, että suuri osa opiskelijoista ei opintojensa alkuvaiheessa osannut suuntautua tulevaisuuden ammattialaansa siten, että he ennakoisivat työelämässä tapahtuvan kehityksen. Kuurilan mukaan opiskelijat pohtivatkin työelämää lähinnä nykyhetken näkökulmasta. Kuurila toteaa tutkimuksessaan, että on haastavaa saada ammattikorkeakoulujen uraohjauksen lähtökohdaksi tulevaisuuden ennakointi. Ennakointi olisi erittäin tärkeää, koska ammatit ja niiden työtehtävät saattavat muuttua nopeasti tietoyhteiskunnassa. (Kuurila, 2014, s. 221–223.)

Urasuunnittelun ei voida ajatella sijoittuvan vain johonkin tiettyyn elämänvaiheeseen, koska omien tavoitteiden, arvojen ja mielenkiinnon kohteiden pohtiminen voi tulla ajankohtaiseksi milloin tahansa. Myös työmarkkinoiden epävarmuus sekä teknologian mukanaan tuomat suuntautumismahdollisuudet lisäävät urasuunnittelun tarvetta. Urasuunnittelun ytimessä on prosessi, jossa yksilö oppii uutta sekä itsestään, että omista mahdollisuuksistaan työmarkkinoilla. Urasuunnittelun keskeisiä taitoja ovat vaihtoehtojen luominen, toimintasuunnitelmien laatiminen sekä tavoitteiden asettaminen. Urasuunnittelun lähtökohtana on se, että yksilön omaan suuntautumiseen liittyvät ratkaisut ovat yhtä yksilöllisiä kuin yksilöt itse, siksi yksilöiden onkin jokaisen löydettävä vastaukset sisältään. (Pilli-Sihvola, 2002, s. 35.)

Urasuunnittelutaidoilla tarkoitetaan kompetensseja (tietoja, taitoja ja asenteita), joiden avulla kaikenikäiset, eri elämäntilanteissa olevat kansalaiset, voivat parantaa kykyään hallita omia koulutus- sekä työuriaan. Nämä tiedot, taidot sekä asenteet muuttuvat ajan myötä, ja eri elämänvaiheissa myös kompetenssien hallintaan liittyvät odotukset vaihtelevat. Uraidentiteetin muodostuminen nähdään jatkuvana kehitysprosessina. Oppilaitoksissa urasuunnittelutaitojen oppiminen sekä opettaminen lisäävät opiskeluun sitoutumista ja parantavat oppimiskykyä. Ne tukevat myös opintojen etenemistä ja edistävät työelämään siirtymistä sekä työelämässä etenemistä ja jatko-opintoihin hakeutumista. (European Lifelong Guidance Policy Network, 2016.)

5 DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

5.1 Koulutustarjonta Diakissa

Diak on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, jonka kampukset sijaitsevat Helsingissä, Oulussa, Pieksämäellä, Porissa ja Turussa. Diak kouluttaa asiantuntijoita sekä ammattilaisia yhteiskunnan ja kirkon palvelukseen. Diak järjestää ammattikorkeakoulututkintoon sekä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa opetusta, avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, tutkintojen osia sisältävää koulutusta, täydennyskoulutusta ja erikoistumiskoulutusta. Diakin koulutusaloja ovat sosiaali-, terveys- ja humanistinen ala sekä liikunta, kulttuuri- ja kasvatusala. Ammattikorkeakoulututkintojen eli AMK-tutkintojen laajuus on 210–240 opintopistettä. Lisäksi sosionomin ja sairaanhoitajan opinnoissa on mahdollisuus suorittaa myös niin sanottu kaksoistutkinto, jolloin tutkintoon sisältyy kirkollisia opintoja 90 opintopistettä. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on 90 opintopistettä. Diakin pääasiallinen opetuskieli on suomi, mutta opetuksessa voidaan käyttää muitakin kieliä. Esimerkiksi sosionomin ja sairaanhoitajan alempia ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja on mahdollista suorittaa myös englanninkielisenä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -b.)

5.2 Uraohjaus Diakissa

Diakissa opiskelijoille on tarjolla tukea ja ohjausta opintojen eri vaiheisiin. Opinto-ohjaajat vastaavat opiskelijoiden opinto- ja uraohjauksesta. Opinto-ohjaajien lisäksi opinto- ja uraohjausta antavat lukukausivastaavat ja lehtorit. Opinto- ja uraohjauksen tarkoitus on tukea opiskelijan ammatillista kasvua opintojen alusta alkaen, aina valmistumiseen ja työelämään siirtymiseen saakka. Opinto- ja uraohjauksessa varsinaiseen uraorientaatioon ja työelämään siirtymiseen liittyviin teemoihin keskitytään opintojen loppuvaiheessa opinto-ohjaajan sekä lukukausivastaavan ryhmätunneilla. Diakissa uraohjaus ei toimi itsenäisenä ohjauksen muotona, vaan se on integroitu osaksi opinto-ohjausta. Opintojen ohjaukseen ja uraohjaukseen sisältyy neljä osa-aluetta: yhteinen opinto- ja uraohjaus, ohjaus

opinnoissa, yksilöllinen ohjaus ja tuki sekä tukea opintojen etenemiseen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

Uraohjaus ja opintojen ohjaus kuuluvat osaksi Diakin pedagogiikkaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että opetukseen itseensä sisältyy myös ohjaamista. Opetuksen sisällä uraohjaus toimii konkreettisilla työelämäyhteyksillä esimerkiksi työharjoittelun tai työelämäprojektien muodossa. (Karjalainen ym., 2014, s. 58–61.)

5.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eli HOPS

Tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijat laativat opinto-ohjaajan ohjauksessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman eli HOPSin. HOPS on opiskelijan henkilökohtainen suunnitelma opintojen etenemisestä sekä opintojen tavoitteista. HOPSin perustana on koulutuksen opetussuunnitelma. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -b.) Opiskelijan tulee saada ohjausta esimerkiksi ainevalinnoissa, jotta valinnat tukisivat opiskelijan omia urasuunnitelmia ja jotta opiskelija osaisi huomioida myös työelämän osaamistarpeet. (Kuurila, 2014, s. 56.) HOPS on varsinkin korkeakouluissa opintojen suunnittelun ja ohjauksen väline, jonka avulla edistetään opiskelijan opiskeluprosessin hallintaa. HOPS ja sen muokkaaminen on prosessi, joka kestää koko opintojen ajan. Opintojen seuranta, HOPSin käyttö sekä siihen liittyvä ohjaus, tukevat olennaisesti opiskeluprosessia sekä opintojen etenemistä. (Opetusministeriö, 2007.) Hyvin laadittuun HOPSiin sisältyy opiskelijan henkilökohtaisesti määrittelemät tavoitteet koskien ainevalintoja, harjoitteluja ja opinnäytetyötä. Se sisältää myös opiskelijan suunnitelman opintojen aikataulun toteutuksesta. (Kuurila, 2014, s. 56.) HOPSin tehtävänä on hahmottaa koulutukseen käytettävää aikaa sekä selkeyttää opiskelijalle hänen oman opiskelunsa lähtökohtia ja päämääriä. (Särkijärvi, 2006, s. 54.)

5.4 Diakin digitaaliset alustat

Tuudo on mobiilisovellus, joka kokoaa yhteen Diakin opiskelijoiden tärkeimmät palvelut. Tuudon avulla opiskelijat voivat seurata omia opintosuorituksiaan,

lukujärjestystään sekä ammattikorkeakoulun uutisia. Tuudossa on saatavilla sähköinen opiskelijakortti ja kirjastokortti. Palvelusta löytyy myös oman oppilaitoksen lounaslistat, joukkoliikenteen aikataulut ja kartta. Tuudon avulla opiskelijat voivat etsiä myös avoimia työ- ja harjoittelupaikkoja. (Tuudo, i.a.)

MyDiak on opiskelijoiden sähköinen työpöytä. MyDiakissa opiskelijat voivat esimerkiksi ilmoittautua kursseille, seurata opintojensa etenemistä ja suoritusmerkintöjen kertymistä sekä ilmoittautua läsnä olevaksi tai poissa olevaksi seuraavalle lukukaudelle. MyDiakista löytyy myös henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eli HOPS. MyDiakin kautta opiskelijat voivat myös varata henkilökohtaisen ohjausajan opinto-ohjaajalle. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -c.)

Diakle on digitaalinen oppimisympäristö, joka toimii alustana kursseille ja opiskelijoiden uutisille. Diaklesta löytyy myös työvälineitä muun muassa ryhmien työskentelyn tueksi, tenttitehtävien ja harjoitusten toteuttamiseksi. Diaklessa opiskelijoilla on mahdollisuus seurata omien kurssiensa etenemistä. Alusta mahdollistaa myös viestinnän opettajien ja samalla kurssilla olevien opiskelijoiden kanssa. (Moodeldocs, i.a.)

Jobiili on Suomen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulujen harjoittelupaikkavarausjärjestelmä. Jobiili-järjestelmän kautta opiskelijat pääsevät varaamaan harjoittelupaikkoja ja näkemään koko Suomen harjoittelupaikkatarjonnan. Lehtorit pystyvät vahvistamaan ja hallinnoimaan järjestelmän kautta opiskelijoiden harjoittelupaikkoja. Sosiaali- ja terveysalan toimijat voivat ilmoittaa avoimista harjoittelupaikoista Jobiilissa. (Jobiili, i.a.)

5.5 Opiskelijaa ohjaavat yhteistyötahot Diakissa

O'Diako on Diakin opiskelijakunta. Se palvelee kaikkia opiskelijoita tutkinnosta tai kampuksesta riippumatta. O'Diako tarjoaa opiskelijoille tukea opintoihin sekä auttaa opiskelijoita opiskelijaelämäään liittyvissä kysymyksissä. O'Diako järjestää myös vertaistutorointia. Tutorointia Diakissa järjestääkin ainoastaan O'Diako. Tutoroinnilla on tärkeä rooli esimerkiksi uusien opiskelijoiden opastamisessa

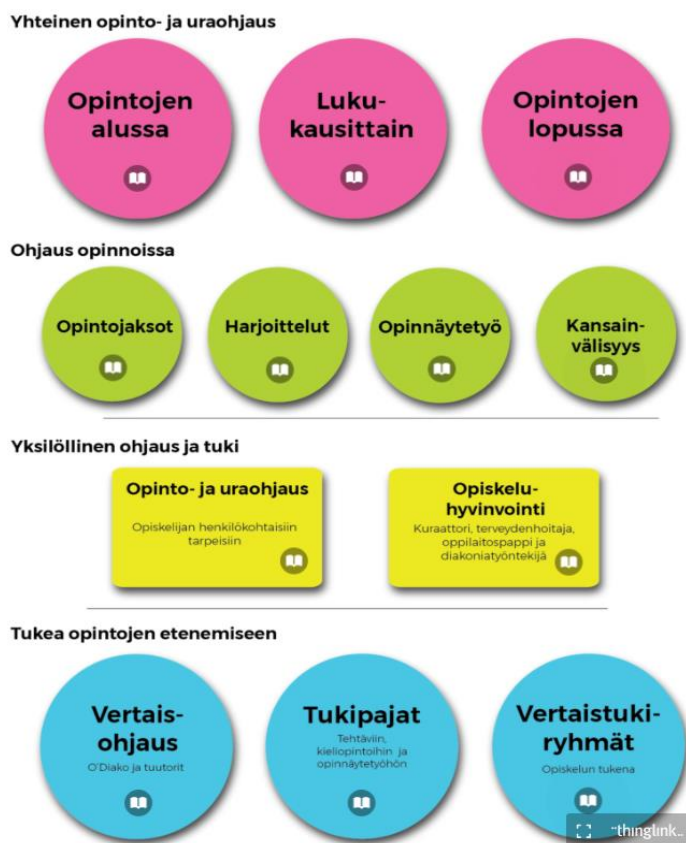
uudessa opiskeluyhteisössä. Tutorit opastavat uusia opiskelijoita käytännön asioissa sekä tutustuttavat heidät uuteen oppimisympäristöönsä sekä opiskelijatoimintaan. Lisäksi O' Diako järjestää erilaisia opiskelijatapahtumia ja antaa opiskelijoille mahdollisuuden olla mukana vaikuttamassa. (O'Diako, i.a.)

Alumneilla tarkoitetaan jo työelämään siirtyneitä entisiä opiskelijoita. Diakissa työelämäyhteistyö on tärkeässä roolissa. Alumnit tarjoavat yhteyksiä työelämään ja ovat siksi hyviä työelämäyhteistyökumppaneita myös hanketyön ja tutkimuksen osa-alueilla. Diak järjestää alumneille erilaisia koulutuksia ja seminaareja, joissa alumnit voivat olla osallistujan tai asiantuntijan roolissa. Alumnitoiminta antaa alumneille mahdollisuuden verkostoitua ja luoda kontakteja. Alumniyhteisö ja alumnitoiminta muodostavat laajan asiantuntijaverkoston. Alumnit ovat mukana myös mentoritoiminnassa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -e.)

Osallistavan kehittämistoiminnan tori eli OSKE-tori on Diakin kampuksilla tai vaihtoehtoisesti verkossa järjestettävä tapahtuma, jossa työelämän toimijoilla on mahdollisuus verkostoitua sekä rakentaa yhteistyötä Diakin kanssa. Opiskelijat voivat löytää OSKE-torilta työelämäyhteistyötahon opinnäytetyölleen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.-d.)

5.6 Diakin opinto- ja uraohjauksen jäsentely

Diakin opinto- ja uraohjauksen malli on jäsennelty oppilaitoksen omilla verkkosivuilla interaktiivisen kuvion avulla (Kuvio 2). Kuviossa on esitetty, mitä Diakin opinto- ja uraohjaus sisältää sekä, miten opinto- ja uraohjaus toteutuu opintojen eri vaiheissa. Opinnäytetyöprosessimme alkuvaiheessa tutkimme Diakin opinto- ja uraohjauksen kuviota ja pyrimme sisäistämään, mitä uraohjauksella tarkoitetaan omassa oppilaitoksessamme. Diakissa opinto- ja uraohjaus on jaettu neljään eri osioon: yhteinen opinto- ja uraohjaus, ohjaus opinnoissa, yksilöllinen ohjaus ja tuki sekä tukea opintojen etenemisessä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

Kuvio 2. Diakin opinto- ja uraohjauskuvio. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a)

Yhteiseen opinto- ja uraohjaukseen kuuluu Diakissa opinto-ohjaajan ja lukukausivastaavan antama opinto- ja uraohjaus, joka kohdistuu opintojen eri vaiheisiin. Yhteinen opinto- ja uraohjaus on jaettu kolmeen eri vaiheeseen: opintojen alussa tapahtuva ohjaus, lukukausittain tapahtuva ohjaus sekä opintojen loppuun sijoitettu ohjaus. Ohjaukseen sisältyy esimerkiksi opintojen alussa digitaalisten ympäristöjen, kuten Tuudon, Moodlen ja Mydiakin esittely, koulutuksen osaamisvaatimusten eli kompetenssien avaaminen sekä ammatillisen kasvun ohjaus. Opinto-ohjaaja ja lukukausivastaava järjestävät ryhmänohjaustunteja 2–3 kertaa lukukaudessa. Ryhmänohjaustunneilla käsitellään opintojen kannalta ajankohtaisia aiheita, kuten seuraavalle lukukaudelle ilmoittautumista. Ryhmänohjaustunneilla päivitetään HOPSia eli henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa, seurataan opintojen etenemistä sekä tiedotetaan Diakin tukimuodoista ja palveluista. Opiskelijoilla on mahdollisuus kysyä myös neuvoa opintoihin liittyvissä asioissa. Opintojen lopussa yhteiseen opinto- ja uraohjaukseen sisältyy opintojen viimeistelyyn,

valmistumiseen sekä työelämään siirtymiseen liittyviä teemoja. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

Ohjaus opinnoissa on jäsennelty neljään eri osioon: opintojaksot, harjoittelut, opinnäytetyö ja kansainvälisyys. Kaikille opintojaksoille ja harjoittelujaksoille sekä kansainvälisiin opintoihin osallistuville opiskelijoille on nimetty oma vastuulehtorinsa. Myös opinnäytetöille on nimetty omat ohjaavat lehtorinsa. Opintojaksojen lehtorit ohjaavat osaamistavoitteiden mukaista etenemistä opinnoissa. Ohjaukseen sisältyy ammatillisen kasvun, uraorientaation ja ammatti-identiteetin teemat. Ohjaukseen opinnoissa sisältyy myös oppimiseen ja opiskeluun liittyvää ohjausta. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

Yksilöllinen ohjaus ja tuki on jäsennelty kahteen osioon: opinto- ja uraohjaus sekä opiskelijan hyvinvointi. Yksilölliselle ohjaukselle voi tulla tarvetta tilanteissa, joissa opiskelija haluaa tiivistää opiskelutahtia tai opinnot uhkaavat viivästyä. Yksilöllisessä ohjauksessa on mahdollisuus saada tukea myös rästiin jääneissä oppimistehtävissä tai yllättävissä elämäntilanteissa, jotka saattavat vaikuttaa opiskeluun. Yksilöllisessä ohjauksessa opiskelija voi saada tukea myös urapohdintoihinsa. Kysymykset, jotka liittyvät aiemmin hankittuun osaamiseen tai opiskeluoikeuden menettämiseen, voivat myös olla syitä hakeutua yksilölliseen ohjaukseen. Erityisjärjestelyistä, kuten opintojen lisääjasta sovitaan opinto-ohjaajan tai kuraattorin kanssa. Hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä opiskelija voi kääntyä esimerkiksi kuraattorin, terveydenhoitajan, oppilaitospapin tai diakoniatyöntekijän puoleen. Opiskelijan hyvinvoinnin kannalta näiden ohjaustahojen tavoitteena on opiskelijan terveyden ja opiskelukyvyn ylläpitäminen. Opiskelijan ohjaustarpeet voivat liittyä esimerkiksi kysymyksiin, jotka koskevat opiskelua, jaksamista tai hengellisyttä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

Tukea opintojen etenemiseen Diakissa tarjoaa O'Diakon tutoreiden tarjoama vertaisohjaus sekä oppilaitoksessa järjestettävät erilaiset tukiryhmät ja -pajat. Näitä tukiryhmiä ja -pajoja järjestää Diakin työntekijät, opiskelijakunta ja alumnit. Pajoissa opiskelija voi saada tukea esimerkiksi kieliopintoihin, lääkelaskuihin, oppimistehtäviin tai opinnäytetöihin. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.)

6 TUTKIMUSPROSESSIN KUVAUS

6.1 OTE-hankkeen kyselyn toteutus

Ote-hankkeen opiskelijakysely toteutettiin Webropol-kyselynä. Kysely sisälsi 23 kysymystä suomen ja englannin kielellä (Liite 1 ja 2). Kysely sisälsi laadullisia ja määrällisiä kysymyksiä. Kysely lähetettiin OTE-hankkeen toimesta kaikille Diakin syyslukukaudelle 2020 läsnä oleviksi ilmoittautuneille tutkinto-opiskelijoille sähköpostilinkkinä. Kysely toteutettiin ajalla 8.11.–30.11.2020. Viikko ennen kyselyn päättymistä opiskelijoille lähetettiin vielä muistutusviesti kyselystä sähköpostitse. Kyselyyn vastanneilla oli mahdollisuus osallistua lahjakortin arvontaan.

Diakissa oli syyslukukaudella 2020 läsnä oleviksi ilmoittautuneita tutkinto-opiskelijoita 2998. Tutkimuksen perusjoukon muodostivat kaikki Diakissa läsnä olevat tutkinto-opiskelijat ja kysely esitettiin koko kohderyhmälle. Suomen kielellä tutkintoa opiskeli 2791 opiskelijaa ja englannin kielellä tutkintoa opiskeli 207 opiskelijaa.

Kyselyyn vastasi yhteensä 311 opiskelijaa, joista 282 vastasi suomenkieliseen kyselyyn ja 29 vastasi englanninkieliseen kyselyyn. Kyselyn vastausprosentti kaikista läsnä oleviksi ilmoittautuneista tutkinto-opiskelijoista oli 10.4 %.

6.2 Aineiston analyysi

Kyselyn päätyttyä 30.11. 2020, kävimme läpi koko aineiston. Pidimme palaverin OTE-hankkeen tiimin kanssa ja kävimme aineiston läpi myös yhdessä. Valitsimme yhdessä hanketiimin kanssa kysymykset, jotka parhaiten antaisivat vastauksia omiin tutkimuskysymyksiimme. Koska tarkoituksenamme oli hyödyntää OTE-hankkeessa laadittua kyselyä Diakin uraohjauksen kehittämiseen, valitsimme kysymysten 12–20 vastaukset analysoitavaksemme.

Kysely sisälsi määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä (Liite1 ja 2). Kysymykset 12, 14, 15 ja 17 olivat määrällisiä kysymyksiä. Kysymyksissä 12 ja 17 vastausvaihtoehtoasteikko oli viisiportainen ja vastausvaihtoehtoina oli: paljon, melko paljon, jonkin verran, melko vähän tai vähän. Kysymyksissä 14 ja 15 vastausvaihtoehtoasteikko oli neliportainen, vastausvaihtoehdot olivat: kyllä, jonkin verran, ei paljoakaan tai ei lainkaan. Kysymykset 13, 16, 18, 19 ja 20 olivat avoimia kysymyksiä. Kysymyksessä 19 opiskelijoita pyydettiin kertomaan toiveita ja kysymyksessä 20 kehittämisideoita Diakin uraohjauksen edistämiseksi. Nämä kaksi edellä mainittua kysymystä tuottivat hyvin samankaltaisia vastauksia.

Käytimme määrällisen ja laadullisen aineiston analysoinnissa Excel-taulukointia. Sekä määrällisessä että laadullisessa analyysissämme vertailimme suomenkielistä ja englanninkielistä aineistoa toisiinsa. Tavoitteenamme oli tuoda esille opiskelijoiden omia toiveita ja kehittämisideoita Diakin uraohjauksen ja opiskelijoiden oman urasuunnittelun edistämiseksi. Tulosten vertailulla pyrimme selvittämään, onko suomen kielellä opiskelevien ja englannin kielellä opiskelevien toiveissa ja kehittämisideoissa huomattavia eroja, tai kokevatko he eri tavalla saamansa tuen tai tuen tarpeet. Laadullisen aineiston analysoinnissa käytimme teemoittelua. Esimerkiksi työllistymiseen ja työnhakuun liittyvässä kysymyksessä, jossa opiskelijat kertoivat, keneltä tai mistä ovat saaneet tukea, keräsimme ensin vastauksista kaikki opiskelijoiden mainitsevat tukea antaneet tahot Excel-taulukkoon. Sen jälkeen laskimme, montako mainintaa saivat esimerkiksi lehtorit, opinto-ohjaajat, opiskelutoverit ja niin edelleen. Lopuksi vielä keräsimme kaikista mainituista tahtoista ylös, minkälaista tukea kyseiset tahot ovat antaneet. Suomen kielellä vastanneiden ja englannin kielellä vastanneiden opiskelijoiden vastaukset teemoiteltiin eri Excel-taulukoihin. Teemoittelu on laadullisen tutkimuksen menetelmä, jossa tutkimusaineistoa pyritään hahmottamaan keskeisillä aihepiireillä eli teemoilla. Teemoittelussa laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. (Koppa, 2016; KvaliMOTV, i.a.)

Avointen vastausten analysoinnissa hyödynsimme myös Webropol-palvelun Text Mining-työkalua. Ohjelma tekee yleisimmin käytetyistä sanoista sanapilven (Kuvio 3), josta näkee selkeästi, kuinka usein tietyt sanat esiintyvät vastauksissa. Mitä useammin sana on esiintynyt vastauksissa, sitä isompana se näkyy

sanapilvessä. Lisäksi ohjelma luo sanakartan (Kuvio 4). Sanakartassa esiintyy ryhmittäin sanoja, jotka ovat vastauksissakin esiintyneet usein yhdessä. Sanojen etäisyys toisiinsa kertoo, miten etäisesti sanat liittyvät toisiinsa vastauksissa. Esimerkiksi sanakartassa (Kuvio 4) esiintyvät ryhmittäin sanat: vierailijat, työelämästä ja kertomaan. Sanakartasta voidaan näin ollen päätellä, että useissa vastauksissa toivotaan, että työelämästä saapuisi vierailijoita, jotka voisivat tulla kertomaan omasta työstään. Koska sanapilvi ja sanakartta näyttävät ainoastaan sanoja, jotka ovat esiintyneet useimmin vastauksissa ja sanoja, jotka ovat esiintyneet vastauksissa yhdessä toistensa kanssa, ei itse sisällöstä ja merkityksestä voi saada riittävästi tietoa pelkällä Text Mining-työkalulla. Tämän vuoksi luimme vastaukset itse läpi sekä ennen ohjelman käyttöä että ohjelman käytön jälkeen. Sanapilvi ja sanakartta toimivat meille teemoittelussa apuvälineenä. Ne auttoivat meitä ryhmittelemään avoimissa vastauksissa esiintyviä aiheita ja niiden välisiä yhteyksiä.

voisi vierailijoita vielä vaikka vaihtoehtoista vaiheessa töitä työkennellä työpaikoista työllistyä työllistymisen työelämästä työelämän tukea toivoisin tietoa tiedä tehdä sosionomin siitä sanoa saisi paikoissa opiskelijoiden opintojen ollut olisi ohjausta niitä niiden mutta mitään miten missä mihin mahdollisuuksista mahdollisuuksia luentoja lisää käydä kuulla kurssi konkreettisia keskustelua kerto- maan kanssa kannattaa kaikkea jotka jotain jossa joissa infoa henkilökohtaista ettei esittelyjä esimerkkejä esimerkiksi enem- män aikana

Kuvio 3. Esimerkki Sanapilvestä. Minkälaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen tuen muotoja toivoisit lisää?

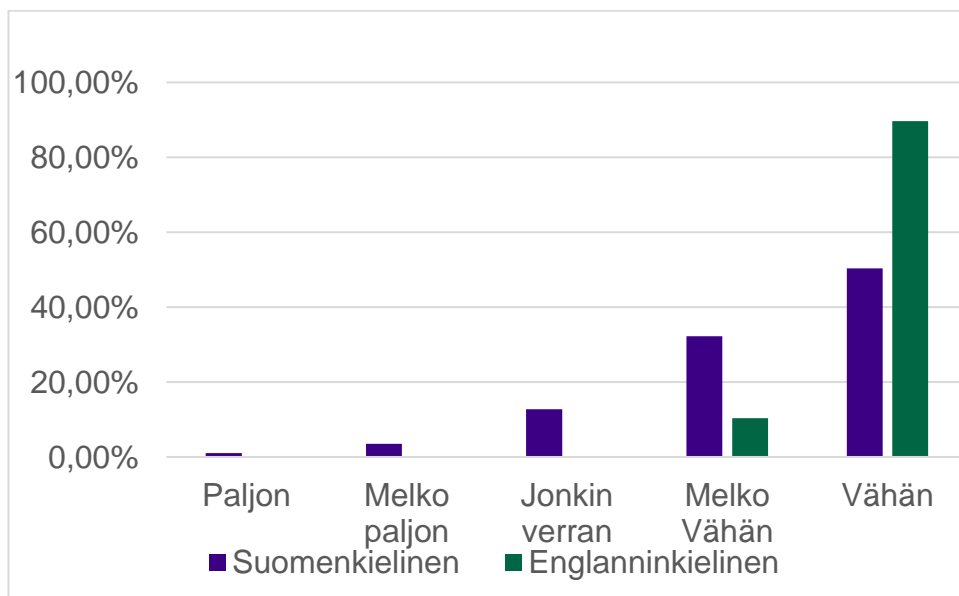

Kuvio 4. Esimerkki sanakartasta. Minkälaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen tuen muotoja toivoisit lisää?

7 TULOKSET

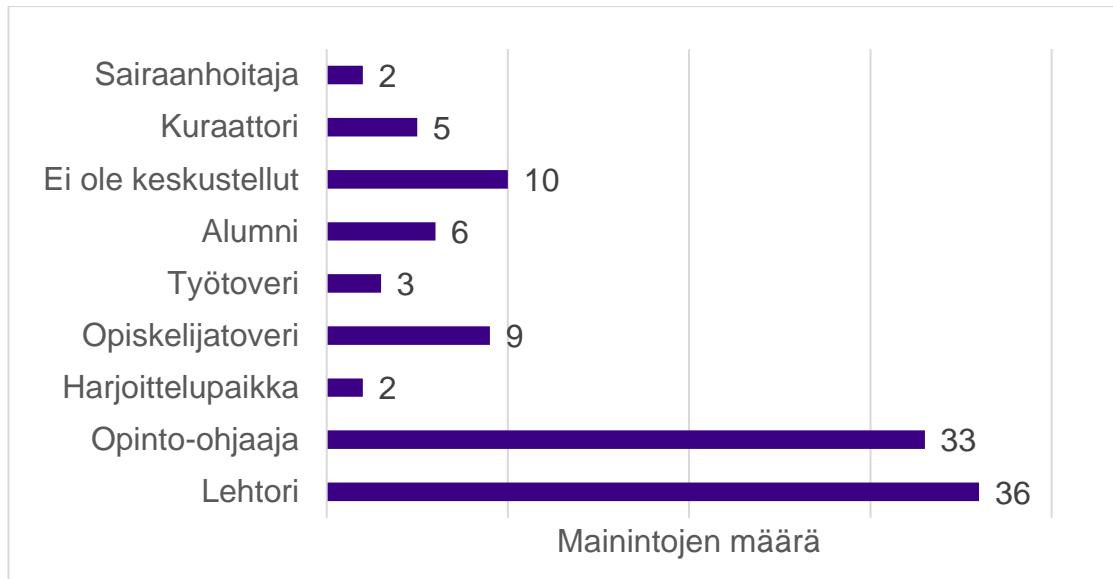
7.1 Keskustelu työllistymismahdollisuuksista

Opiskelijoilta kysyttiin, minkä verran työllistymismahdollisuuksista oli käyty keskusteluja ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa (Kuvio 5). Kysymykseen vastasivat kaikki suomen ja englannin kielellä vastanneet opiskelijat. Työllistymismahdollisuuksista opiskelijat olivat keskustelleet ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa vähän. Suomen kielellä vastanneiden opiskelijoiden osalta ainoastaan 1.1 % ilmoitti keskustelleensa ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa työllistymismahdollisuuksistaan paljon. Suomen kielellä vastanneista opiskelijoista suurin osa eli 50.3 % ilmoitti käyneensä keskusteluja ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa omista työllistymismahdollisuuksistaan vähän. Englannin kielellä vastanneista opiskelijoista kukaan ei kertonut käyneensä keskusteluja paljon, melko paljon tai edes jonkin verran. Englannin kielellä vastanneista opiskelijoista myös suurin osa 89.6 % ilmoitti käyneensä keskusteluja omista työllistymismahdollisuuksistaan henkilökunnan kanssa vähän. Sekä suomen, että englannin kielellä vastanneista opiskelijoista suurin osa oli keskustellut ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa omista työllistymismahdollisuuksistaan vähän.

Kuvio 5. Työllistymismahdollisuuksista keskustelu ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa

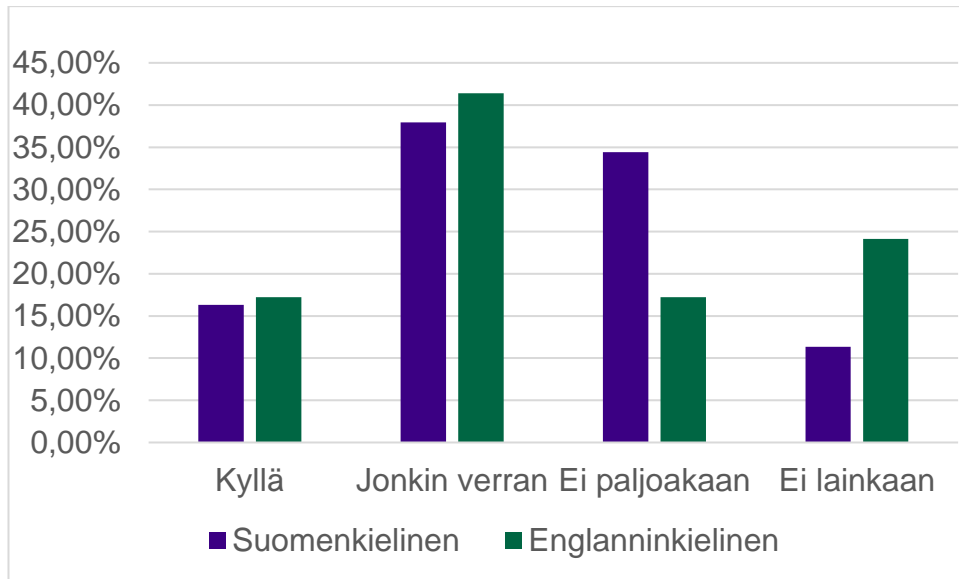
Niitä opiskelijoita, jotka kertoivat käyneensä keskusteluja omista työllistymismahdollisuuksistaan, pyydettiin kertomaan myös, kenen tai keiden kanssa työllistymismahdollisuuksista oli keskusteltu sekä, millainen merkitys keskusteluilla oli vastaajalle itselleen ollut (Kuvio 6). Suomenkieliseen kyselyyn vastasi 83 opiskelijaa ja englanninkieliseen kyselyyn viisi opiskelijaa. Suomenkielisessä kyselyssä mainintoja saivat: lehtorit, opinto-ohjaajat, harjoittelupaikka, opiskelijatoverit, työtoverit, alumnit, kuraattorit ja sairaanhoitajat. Eniten mainintoja saivat lehtorit. Heidän kanssaan oli ollut useimmin aikaa keskustella eri kurssien aikana tai luentojen jälkeen. Erityisesti harjoittelunohjauksesta vastaavien lehtorien kanssa oli käyty useampia keskusteluja työllistymismahdollisuuksista. Harjoittelujaksojen aikana käydyt keskustelut lehtorien kanssa koettiin kaikkein hyödyllisimmiksi. Muiden luentojen aikana käydyt keskustelut lehtorien kanssa mainittiin myös usein, mutta näiden keskusteluiden kerrottiin olevan usein lyhyitä, eikä erityisen kattavia, paitsi silloin kun luennon aihe koski suoraan omaa ammattialaa. Toiseksi eniten työllistymismahdollisuuksista oli käyty keskusteluja opinto-ohjaajan kanssa. Näiden keskustelujen kuvattiin usein olevan hyvin hyödyllisiä, mutta niiden mainittiin myös usein olevan kertaluonteisia. Keskustelujen kerrottiin olevan usein myös kahdenkeskeisiä. Opiskelijatoverit eivät saaneet paljon mainintoja, mutta näiden keskustelujen kuvattiin olevan hyvin merkityksellisiä. Opiskelijat, jotka olivat vastanneet käyneensä keskusteluja opiskelijatoverin kanssa, kertoivat myös keskustelewansa usein opintojen ohessa muiden opiskelijoiden kanssa uraan liittyvistä kysymyksistä. Englannin kielellä vastanneista viidestä opiskelijasta kaksi ilmoitti keskustelleensa lehtorien kanssa. Yksi mainitsi keskustelleensa Diakin henkilökuntaan kuuluvan henkilön kanssa, mutta ei tarkemmin määritellyt henkilön toimenkuvaa. Kaksi ei nimennyt erikseen mitään tahoa.

Kuvio 6. Tahot, joiden kanssa työllistymismahdollisuuksista on keskusteltu

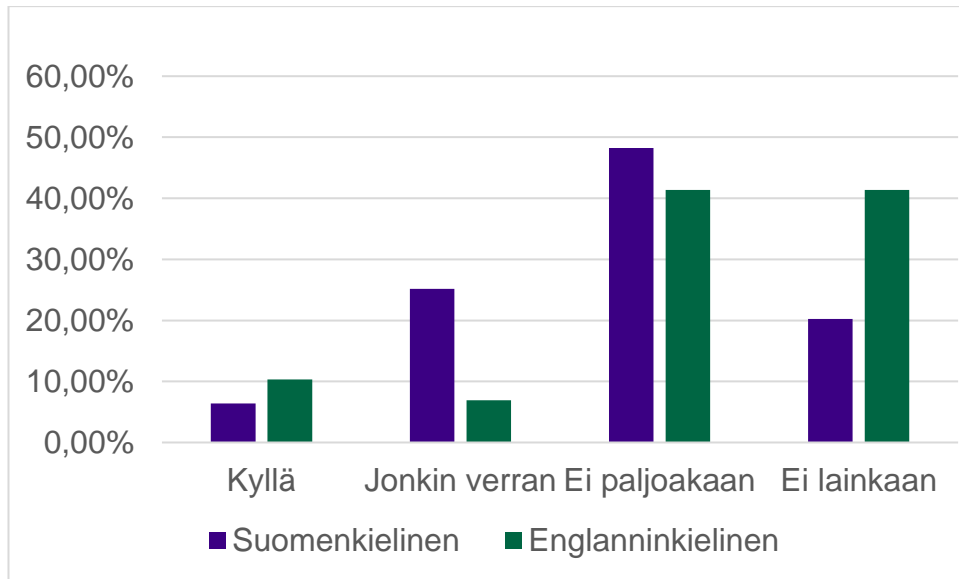
7.2 Työllistyminen ja työnhaku

Kysymykseen, miten opiskelijat kokevat saavansa tarvittaessa tukea ammattikorkeakoulun henkilökunnalta työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä, vastasivat kaikki suomen- ja englanninkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat (Kuvio 7). Suurin osa sekä suomen kielellä että englannin kielellä vastanneista opiskelijoista kokivat saavansa tarvittaessa tukea jonkin verran ammattikorkeakoulun henkilökunnalta työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä. Englannin kielellä vastanneista opiskelijoista 24.1 % ja suomen kielellä vastanneista opiskelijoista 11.4 % koki, ettei saisi tarvittaessa lainkaan tukea työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä ammattikorkeakoulun henkilökunnalta.

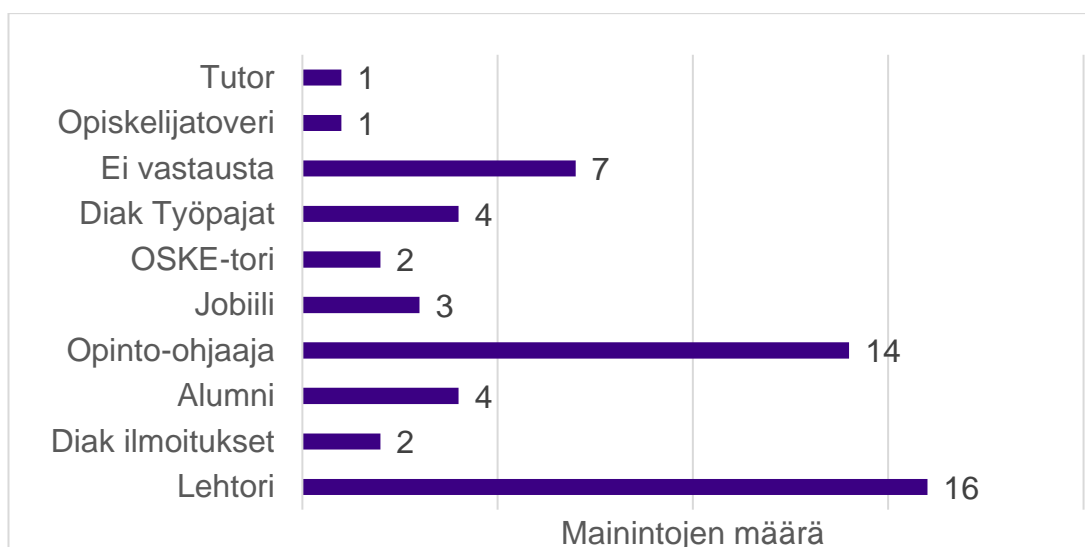
Kuvio 7. Opiskelijoiden kokemus siitä, miten työllistymiseen ja työnhakuun saa apua tarvittaessa ammattikorkeakoulun henkilökunnalta

Opiskelijoita pyydettiin kertomaan myös, kokivatko he saaneensa tukea työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä ammattikorkeakoulun henkilökunnalta (Kuvio 8). Tähän kysymykseen vastasivat kaikki sekä suomen että englannin kielellä vastanneet opiskelijat. Englannin kielellä vastanneista opiskelijoista 41.4 % koki, ettei ollut saanut lainkaan tukea työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä. Suomen kiellä vastanneilla vastaava luku oli 20.2 %. Englannin kielellä vastanneista opiskelijoista myös 41.4 % koki, ettei ollut saanut paljoakaan tukea. suomen kielellä vastanneista opiskelijoista suurin osa, 48.2 %, koki, ettei ollut saanut paljoakaan tukea.

Kuvio 8. Opiskelijat ovat kokeneet saaneensa tukea ammattikorkeakoululta työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä

Opiskelijoita pyydettiin kyselyssä myös kertomaan, miltä Diakin taholta he ovat saaneet tukea työnhaun ja työllistymisen kysymyksissä (Kuvio 9), ja mikä tuen merkitys on vastaajalle ollut. Kysymykseen vastasi 47 opiskelijaa suomenkielisessä kyselyssä ja kuusi opiskelijaa englanninkielisessä kyselyssä. Suomen kielellä vastanneet opiskelijat kokivat saaneensa eniten tukea lehtoreilta ja opinto-ohjaajilta. Tuella tarkoitettiin lehtorien ja opinto-ohjaajien kanssa käytyjä keskusteluja. Keskusteluja oli käyty luennoilla sekä yksityisesti luentojen jälkeen. Vaikka opiskelijat olivat maininneet eri tahoja, kertoivat he kuitenkin hyvin vähän siitä, kuinka merkittävää työnhakuun ja työllistymiseen saatu tuki oli ollut. Muutama opiskelija kuitenkin kertoi esimerkiksi saaneensa kesätyöpaikan hyödyntäen Dia-kin ilmoituksia. Osassa vastauksista opiskelijat kertoivat myös, etteivät välttämättä tietäisi, mistä hakea tukea, tai toisaalta tuen hakemista ei koettu edes tarpeelliseksi. Englannin kielellä vastanneista kuudesta opiskelijasta kolme mainitsi saaneensa tukea lehtoreilta. Kolme ei maininnut erikseen mitään tahoa.

Kuvio 9. Tahot, joilta opiskelijat ovat saaneet tukea ammattikorkeakoulussa työnhaun ja työllistymisen kysymyksissä

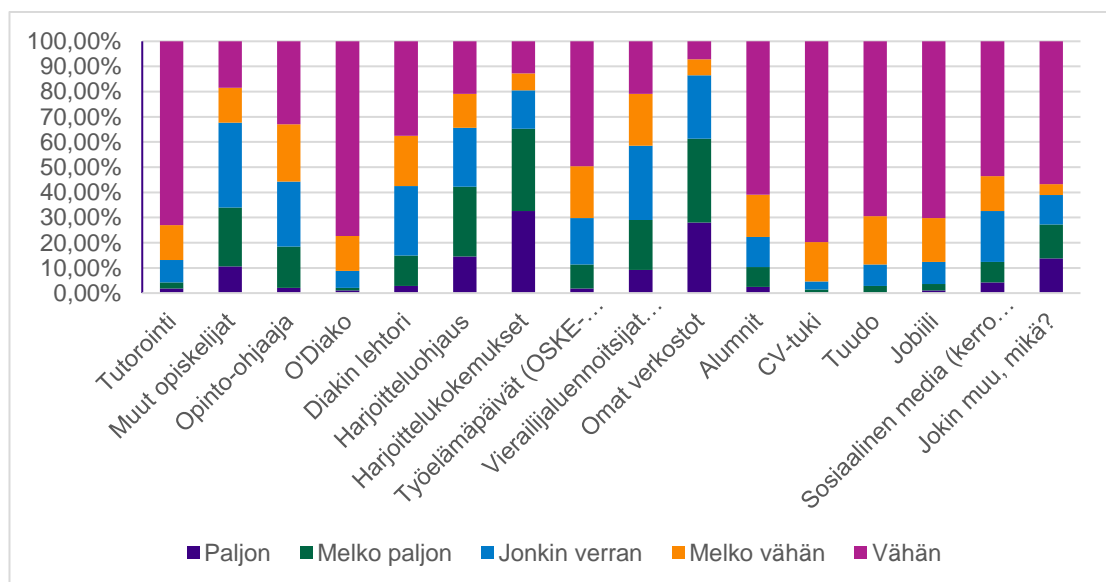
7.3 Urasuunnittelu, työllistyminen ja työnhaku

Opiskelijoita pyydettiin kertomaan, mitkä tekijät tai tahot ovat auttaneet heitä urasuunnittelussa sekä työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä. Kysymykseen vastasivat kaikki suomen- ja englannin kielellä vastanneet.

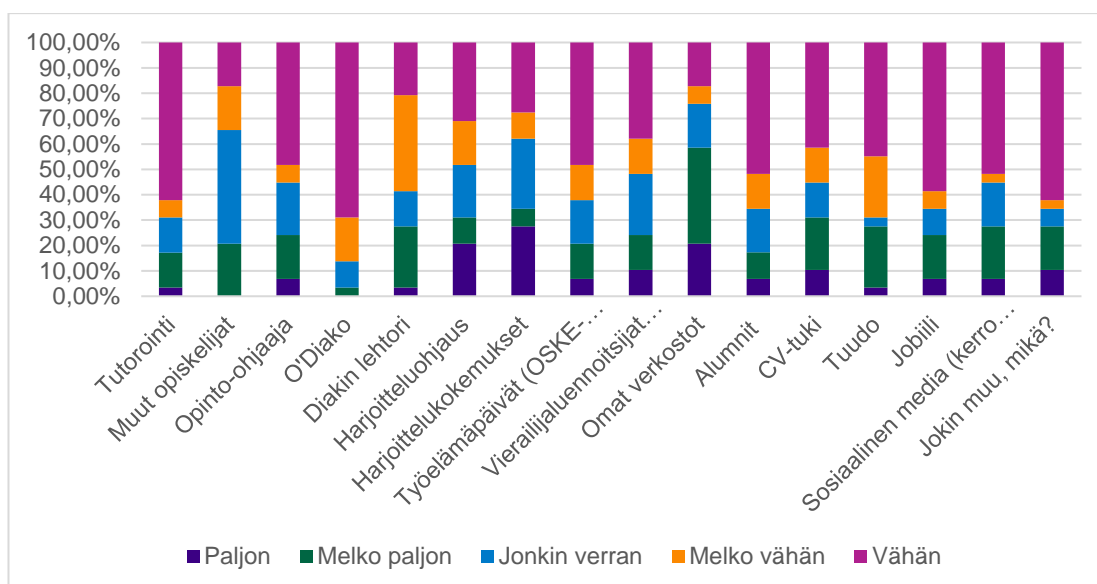
Suomenkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat kokivat (Kuvio 10), että urasuunnittelussa sekä työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä eniten heitä ovat auttaneet harjoittelukokemukset ja omat verkostot. Vähiten tukea antaviksi tekijöiksi koettiin CV-tuki ja opiskelijakunta O' Diako. Englanninkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat kokivat harjoittelukokemusten ja harjoitteluohjauksen auttavan heitä eniten, kun taas opiskelijakunta O'Diakon ja tutorinnin koettiin auttavan vähän (Kuvio 11). Harjoittelukokemukset olivat sekä suomen kielellä vastanneiden että englannin kielellä vastanneiden opiskelijoiden mielestä tärkein tukea antava tekijä. Suomenkielisessä kyselyssä 32.6 % vastaajista ja englanninkielisessä kyselyssä 27.6 % vastaajista piti harjoittelukokemuksia merkittävimpänä tukea antavana tekijänä. Digitaalisten alustojen osalta Tuudo ja Jobiili koettiin enemmän hyödyllisiksi englanninkieliseen kyselyyn vastanneiden

opiskelijoiden keskuudessa. Yli puolet suomenkieliseen kyselyyn vastanneista ilmoittivat digitaalisten alustojen auttaneen heitä vain vähän.

Sosiaalinen media -kohdassa ja jokin muu -kohdassa opiskelijoita pyydettiin kertomaan, mikä sosiaalisen median kanava tai jokin muu tekijä, on antanut tukea urasuunnittelussa, työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä. Sekä suomenkielisessä kyselyssä että englanninkielisessä kyselyssä opiskelijat mainitsivat kummassakin kohdassa Facebookin verkkosivut. Facebookin erilaiset uraverkostoryhmät saivat eniten mainintoja. Muita opiskelijoiden mainitsema sosiaalisen median kanavia olivat: Google, Instagram, LinkedIn ja Whatsapp-ryhmät. Tukea antaviksi tekijöiksi mainittiin myös ystävät, perhe, TE-keskus, oma aktiivisuus, työkokemus ja aikaisemmin itse hankittu tieto ja taito.

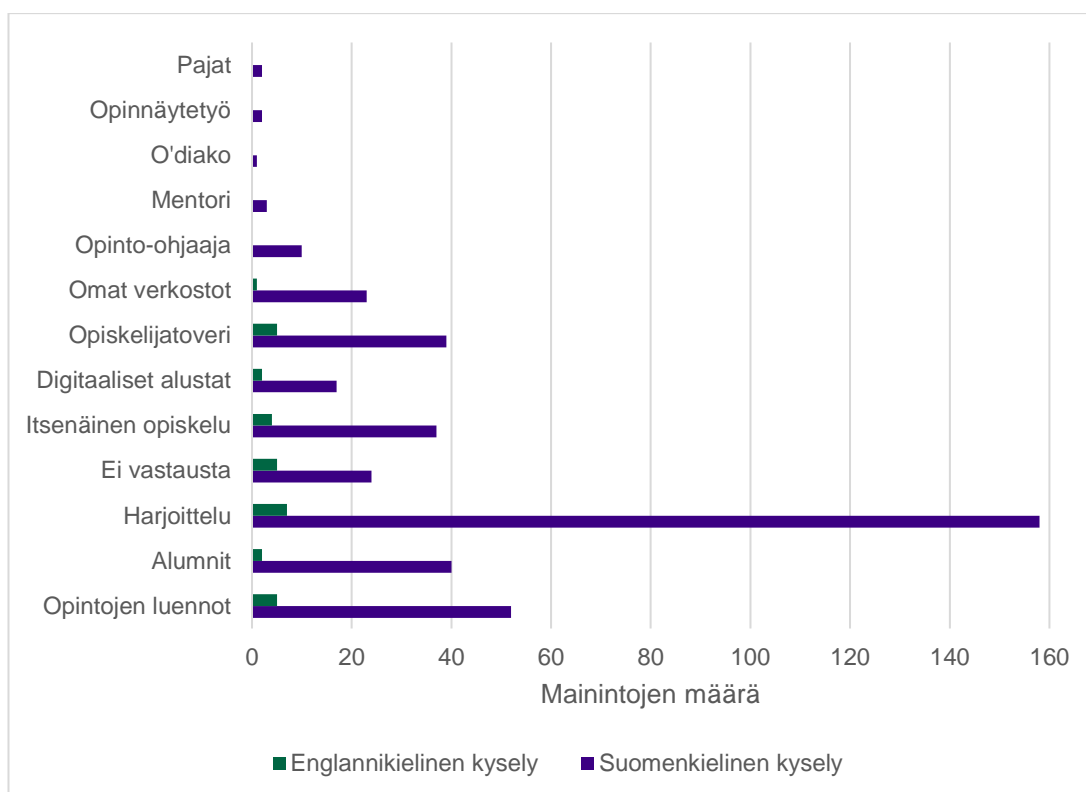
Kuvio 10. Urasuunnittelussa, työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä auttaneet tahot. Suomenkielinen kysely

Kuvio 11. Urasuunnittelussa, työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä auttaneet tahot. Englanninkielinen kysely

Opiskelijoita pyydettiin nimeämään urasuunnittelun ja oman työllistymisensä kannalta merkittävimpiä tekijöitä (Kuvio 12). Kysymykseen vastasivat kaikki englannin- ja suomenkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat. Merkittäviksi tekijöiksi opiskelijat mainitsivat: opintojaksojen luennot, alumnit ja työelämäluennoitsijat, harjoittelut, itsenäinen opiskelu, digitaaliset alustat, opiskelijatoverit, omat verkostot, opinto-ohjaajan kanssa käydyt keskustelut, mentoritoiminnan, O'Diakon, opinnäytetyön ja Diakin järjestämät pajat.

Suomenkieliseen kyselyyn ja englanninkieliseen kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden vastauksissa ei ollut suuria eroja. Oman urasuunnittelun ja työllistymisen kannalta kaikkein tärkeimpänä tekijänä pidettiin harjoitteluun liittyvää ohjausta. Toiseksi tärkeimpänä pidettiin luentojen sisältöä, erityisesti suuntaavien opintojen sisältöä. Vähiten mainintoja sai opiskelijakunta O'Diakon järjestämät palvelut, opinnäytetyöhön liittyvä prosessi ja pajatoiminta. Vastaukset sisälsivät myös positiivisia mainintoja opintojen joustavuudesta ja mukautuvuudesta omaan opiskelutyyliin ja aikatauluun. Työelämälähtöisyys oppimistehtävissä koettiin myös hyvin hyödylliseksi.

Kuvio 12. Opiskelijoiden kannalta merkittävimpiä tekijöitä urasuunnittelun ja työllistymisen kannalta

7.4 Opiskelijoiden toiveet

Kysymykseen, millaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen tuen muotoja opiskelijat toivoisivat lisää, vastasivat kaikki suomen- ja englannin kielellä vastanneet opiskelijat (Kuvio 13). Suomenkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat toivoivat eniten lisää työelämäyhteistyötä ja uraohjaukseen liittyvää luentoa. Työelämäyhteistyöhön liittyvissä toiveissa merkityksellisinä tuen muotoina urasuunnittelulle, työnhaulle ja työllistymiselle koettiin vierailijat sekä alumniensa kanssa tehtävä yhteistyö. Työelämäänsä liittyen mainittiin myös lehtorit sekä muut asiantuntijat, jotka voisivat jakaa kokemuksiaan työelämästä. Vastauksissa mainittiin, kuinka työelämästä saapuneet vieraat tai asiantuntijat koettiin erittäin hyödyllisiksi ja kuinka heidän läsnäoloon toivottiin opintojen aikana lisää. Opiskelijat ilmaisivat toiveissa arvostavansa työelämäkokemusten jakamista ja konkreettisia työelämästä saatuja oppimistehtäviä.

Luentoihin liittyvissä vastauksissa nousi esille opiskelijoiden epätietoisuus opintojen jälkeisistä työllistymismahdollisuuksista ja koulutuksen tarjoamista uramahdollisuuksista. Vastauksissa ilmaistiin pääasiallisesti toiveita opiskelualoihin liittyvien työllistymismahdollisuuksien tarkempaan läpikäymiseen. Opiskelijoista moni kertoi olevansa epätietoinen siitä, mihin omalla koulutuksella voi työllistyä. Työllistymismahdollisuuksista ja uraohjauksesta toivottiin usein omaa luentoa tai kurssia.

Kolmanneksi eniten mainintoja sai yksilöohjaus. Opiskelijat toivoivat saavansa enemmän ja helpommin tukea etenkin opinto-ohjaajalta. Useassa vastauksessa opiskelijat toivat esille sitä, että opinto-ohjaajaa oli vaikea tavoittaa. Opiskelijat toivoivat myös keskustelutukea urasuunnitteluun sekä enemmän opinto-ohjaajan ja lukukausivastaavan lehtorin luentoja.

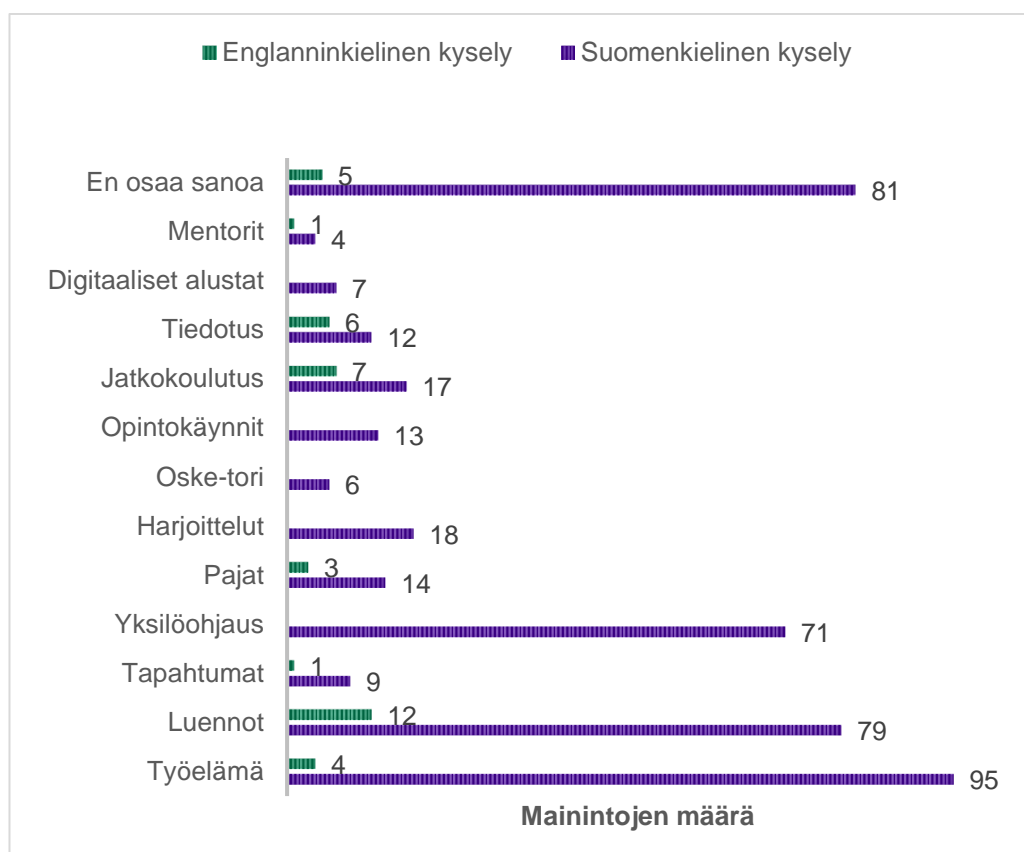
Opiskelijoiden toiveet tapahtumista koskivat oppilaitoksessa järjestettäviä tapahtumia, kuten esimerkiksi rekrytointitapahtumat. Vastauksissa mainittiin erikseen rekrytointitapahtuma ja OSKE-tori, ja niitä toivottiin järjestettävän enemmän. OSKE-toriin liittyvät toiveet koskivat lähinnä OSKE-torin järjestämistä. Opiskelijat antoivat myös positiivista palautetta OSKE-torin toimivuudesta. Tapahtumien mainostamista opiskelijat toivoivat kuitenkin parannettavan. Pajoihin liittyvissä vastauksissa opiskelijat toivoivat CV- ja työnhakupajoja lisää. Pajoista toivottiin myös parempaa tiedottamista.

Harjoitteluohjausta ja harjoitteluja opiskelijat pitivät tärkeänä oman urasuunnittelunsa kannalta. Harjoitteluihin liittyen opiskelijat toivoivat kuitenkin parempaa tiedottamista itse harjoittelujaksojen sisällöstä sekä harjoittelupaikoista.

Tiedotukseen liittyvät toiveet kohdistuivat eri tapahtumista tai mahdollisista työpaikoista tiedottamiseen. Vastauksissa toivottiin myös enemmän tietoa Diakin tarjoamista tuki- ja ohjauspalveluista. Digitaalisiin alustoihin liittyvissä vastauksissa toivottiin enimmäkseen opintojen alkuvaiheeseen enemmän tietoa Diakin käyttämistä digitaalisista alustoista. Jobiili sai mainintoja vaikeakäyttöisyydestään.

Jatkokoulutukseen liittyvät toiveet koskivat jatkokoulutuksen järjestämistä, ohjausta ja neuvontaa. Jatkokoulutuksesta opiskelijat toivoivat enimmäkseen lisää tietoa ja keskustelua. Vastauksissa mainittiin usein myös, että jatkokoulutuksen mahdollisuudet jäävät usein opiskelijoille epäselväksi.

Englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat enemmän tukea lehtoreilta. Työllistyminen ja urasuunnittelu koettiin hankalaksi ja epäselväksi useassa vastauksessa. Toinen suuri ero suomenkielisiin vastauksiin verrattuna oli opiskelijoiden toiveet tiedotuksen suhteen. Englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat Diakin jakavan enemmän tietoa siitä, kuinka hakea töitä. Diakin uraohjaukseen liittyvien palveluiden ja tapahtumien toivottiin olevan paremmin saatavilla myös englanninkielisenä.

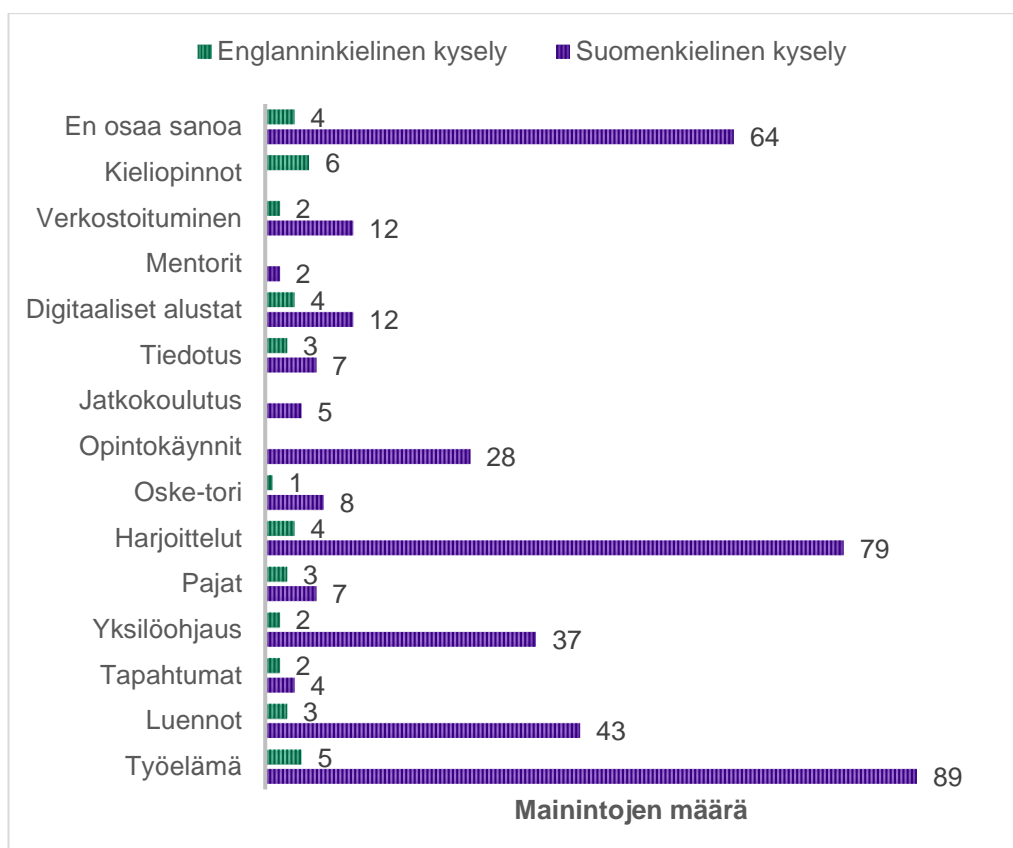
Kuvio 13. Opiskelijoiden toiveet työnhaun ja työllistymisen tuen muodoista

7.5 Opiskelijoiden kehittämisideat

Opiskelijoita pyydettiin kertomaan, millaisia toimia olisi tärkeä kehittää tai lisätä, jotta työelämään johtavia urapolkuja rakentuisi vahvemmin jo opiskeluaikana (Kuvio 14). Kysymykseen vastasi kaikki suomen- ja englanninkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat.

Suomen kielellä vastanneiden opiskelijoiden kehittämisideat liittyivät enimmäkseen työelämäyhteistyön ja harjoittelujaksojen kehittämiseen. Työelämään liittyvistä kehittämisideat liittyivät yleisimmin työelämälähtöisten tehtävien hyödyntämiseen luennoilla ja työelämätahojen asiantuntijoiden sekä alumnien vierailuihin luennoilla. Harjoittelujaksoja opiskelijat kommentoivat monipuolisesti. Osa opiskelijoista toivoi lisää harjoittelujaksoja, kun taas osa vähemmän. Osa opiskelijoista kaipasi lisää tietoa myös harjoittelumahdollisuuksista. Harjoittelupaikkojen etsiminen koettiin haastavaksi ja harjoittelupaikkojen hakuun käytettävä digitaalinen alusta Jobiili todettiin vaikeakäyttöiseksi. Harjoittelupaikan hakemisen helpottamiseksi ehdotettiin, että harjoittelusta vastaava opettaja voisi olla entistä enemmän opiskelijan tukena harjoittelupaikan hakuprosessissa.

Englanninkieliseen kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden kehittämisideat kohdistuivat enimmäkseen kieliopintoihin ja työelämään. Kieliopinnot nousivat hyvin monessa vastauksessa esille ja siitä toivottiin kattavampaa. Yleisesti monet englanninkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat toivoivat eri tukimuotojen ja palvelujen olevan laajemmin saatavilla myös englannin kielellä. Työpaikkaan kohdistuvat toiveet liittyivät työpaikan hankkimiseen opintojen aikana. Opiskelijat toivoivat myös oppilaitokselta apua työnhakuun.

Kuvio 14. Opiskelijoiden maininnat toimista, joita tulisi kehittää tai lisätä työelämään johtavien urapolkujen rakentumiseksi

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

8.1 Tulosten tarkastelua

OTE-hankkeen teettämässä opiskelijakyselyssä selvitettiin opiskelijoiden opintojen aikaista työllistymistä ja työllistymisen tuen tarvetta. Kyselyllä pyrittiin selvittämään opiskelijoiden kokemuksia muun muassa siitä, miten opiskelijat ovat saaneet tukea ammattikorkeakoulun henkilökunnalta työnhakuun ja työllistymiseen liittyvissä kysymyksissä sekä, mitkä tuen muodot tai mitkä tahot ovat olleet opiskelijoille merkityksellisiä urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen kysymyksissä. Opiskelijoilta kysyttiin myös toiveita ja kehittämisideoita uraohjauksen ja urasuunnittelun edistämiseksi.

Tulosten perusteella työllistymismahdollisuuksista keskustelu ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa oli vähäistä. Suurin osa opiskelijoista oli keskustellut ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa työllistymismahdollisuuksista vain vähän. Kun opiskelijoita pyydettiin mainitsemaan tahoja, joiden kanssa keskusteluja oli käyty, englannin kielellä vastanneet opiskelijat mainitsivat ainoastaan lehtorit. Suomen kielellä vastanneet opiskelijat mainitsivat sen sijaan useampia tahoja, joiden kanssa työllistymismahdollisuuksista oli keskusteltu, mutta myös suomen kielellä vastanneet opiskelijat mainitsivat useimmin lehtorit. Opinto-ohjaajat saivat lähes yhtä paljon mainintoja. Työnhakuun ja työllistymiseen liittyviin kysymyksiin opiskelijat kokivat saavansa tukea tarvittaessa jonkin verran ammattikorkeakoulun henkilökunnalta sekä suomenkielisessä että englanninkielisessä kyselyssä. Vaikka ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa omista työllistymismahdollisuuksista oli keskusteltu vähän, kuitenkin henkilökunnan kanssa oli keskusteltu enemmän kuin esimerkiksi omien opiskelijatoverien kanssa. Muiden opiskelijoiden antama tuki mainittiin usein kuitenkin merkitykselliseksi. Tulosten perusteella opiskelijoilla on ollut mahdollisuuksia vuorovaikutussellisiin uraohjauskeskusteluihin opiskelutoverien, opinto-ohjaajien ja lehtorien kanssa, mutta uraan liittyvät keskustelut oli yleensä käyty muiden keskustelujen yhteydessä. Diakin opinto- ja uraohjausmallin mukaisesti opiskelijalla on oikeus ja mahdollisuus myös yksilölliseen uraohjaukseen. Yksilöllisessä ohjauksessa

opiskelija voi käydä keskustelua urapohdinnoistaan sekä uraan liittyvistä kysymyksistä opinto-ohjaajan kanssa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -a.) Uraohjaus on Diakissa integroitunut opinto-ohjaukseen ja tämän vuoksi uraohjaus ohjausmuotona on saattanut jäädä opiskelijoille vieraaksi. Monesti uraohjausta käsitteenä ei erotetakaan ammattikorkeakouluissa muusta ohjaustoiminnasta (Särkijärvi, 2006, s. 33).

Työelämän konkretiasta opiskelijat toivoivat enemmän keskustelua tai erillisiä luentoja. Opiskelijat pitivät työelämälähtöisyyttä sekä työelämäyhteistyötä erittäin tärkeänä oman urasuunnittelunsa kannalta. Käytännön kokemusten jakaminen eri ammateista koettiin myös hyödylliseksi. Suomen kielellä ja englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat molemmat työelämää käsitteleviä luentoja ja keskustelua enemmän. Diakissa kuten muissakin ammattikorkeakouluissa työelämälähtöisyys perustuu ammattikorkeakoululakiin. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on ammattikorkeakoululain mukaan tehdä työelämää ja aluekehitystä edistävää toimintaa. (L932/2014.) Työelämälähtöisyyden kehittäminen ja edistäminen Diakin ohjaustoiminnassa olisi näin ollen tärkeää tästäkin näkökulmasta.

Harjoittelujaksoja, harjoitteluohjausta sekä harjoittelukokemuksia pidettiin myös merkityksellisenä oman urapolun rakentamisen kannalta sekä suomen kielellä että englannin kielellä vastanneiden opiskelijoiden keskuudessa. Osa suomen kielellä vastanneista opiskelijoista toivoi harjoittelujen määrän lisäämistä. Osa opiskelijoista toivoi kuitenkin niiden vähentämistä. Harjoitteluun liittyvistä toiveista kävi myös ilmi, että opiskelijat olivat epävarmoja, minkälaisiin harjoittelupaikkoihin harjoittelujakson aikana voi hakea ja toivoivatkin siksi harjoittelumahdollisuuksista tarkempaa tietoa. Englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat apua puolestaan harjoittelupaikan hakemisessa. Työelämälähtöinen oppiminen tapahtuu käytännössä ammattikorkeakouluissa osallistumalla harjoittelujaksoille ja muihin työelämäyhteistyössä tehtäviin projekteihin. (Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas, i.a). Työelämäyhteistyö tarjoaa opiskelijoille tilaisuuden parempaan työelämätuntemukseen, käytännönkokemukseen ja verkostoitumiseen, ja näitä opiskelija pystyy hyödyntämään oman uransa eri vaiheissa.

Diakin uraohjauksen edistämiseksi sekä suomen kielellä että englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat lisää uraohjausta ja urasuunnittelua sisältäviä kursseja tai luentoja. Opiskelijat toivoivat jonkinlaista opetustilaisuutta, jossa tuotaisiin esille eri työtehtäviä sekä kerrottaisiin siitä, mihin koulutuksella olisi mahdollista työllistyä. Tulosten perusteella opiskelijat kokivat epävarmuutta siitä, mihin koulutuksen jälkeen omalla tutkinnolla on mahdollista työllistyä. Työllistymismahdollisuuksia avaava luento tai kurssi oli näin ollen opiskelijoiden mielestä tarpeellinen lisä uraohjaukseen Diakissa. Eräänä ehdotuksena opiskelijat mainitsivat myös, että työllistymismahdollisuuksia avaavan keskustelun voisi sisällyttää opinto-ohjaajan ja lukukausivastaavan luennolle. Ammattikorkeakoulujen elinikäisen oppimiseen tähtäävässä uraohjauksessa tärkeimpiä tavoitteita on opiskelijan auttaminen niin, että hän pystyy itse asettamaan tavoitteita omalle uralleen sekä pohtimaan työelämään liittyviä kiinnostuksen kohteita. Uraohjaus antaa opiskelijalle näin keinoja hallita omaa urapolkuaan. (Lätti ym., 2008, s. 35.)

Vaikka opiskelijakunta O'Diako on mukana uraohjauksellisessa toiminnassa, kuten tutoroinnissa ja pajatoiminnassa, sen rooli osana Diakin uraohjausta näyttäytyi kyselyn tuloksissa vähäisenä. Tulosten perusteella opiskelijat eivät juuri mieltäneet O'Diakon toimivan osana Diakin järjestämää uraohjausta. Tämä ilmeni suomen- ja englanninkielisen kyselyn tuloksista.

Diakissa järjestettävä yksilöohjaus sai paljon kehuja sen merkityksellisyydestä suomen kielellä vastanneiden opiskelijoiden osalta. Yksilöohjauksen saatavuus sai kuitenkin kritiikkiä etenkin opinto-ohjaajien osalta. Opinto-ohjaajien toivottiinkin olevan helpommin saavutettavissa ja heidän työhönsä toivottiin kohdistettavan enemmän resursseja.

Englanninkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat mainitsivat tarvitsevänsä tukea kieliopintoihin. Kieliopintoihin viitattiin usein CV:n tai työnhaun yhteydessä. Opiskelijat toivovat tukea nimenomaan suomen kielen opiskeluun. Englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivoivat myös saavansa Diakin kautta apua työnhaakuun. Suomenkieliseen kyselyyn vastanneet opiskelijat eivät maininneet kieliopintoja lainkaan.

Suomen kielellä ja englannin kielellä vastanneiden opiskelijoiden vastauksissa ilmenneet huomattavimmat erot liittyivät muun muassa kokemukseen saadusta tuesta ja toisaalta tukea tarjoavien tahojen tunnistamiseen. Englannin kielellä vastanneet opiskelijat kokivat saaneensa vähemmän tukea ammattikorkeakoulun henkilökunnalta työnhakuun ja työllistymiseen liittyvissä kysymyksissä kuin suomen kielellä vastanneet opiskelijat. Kun opiskelijoita pyydettiin mainitsemaan avoimissa kysymyksissä tahoja, joilta he olivat saaneet tukea tai tahoja, jotka auttaisivat opintojen aikaista urasuunnittelua, englannin kielellä vastanneilla opiskelijoilla vaihtoehtoja esiintyi vähemmän. Sen sijaan digitaalisten alustojen Tuudon ja Jobiilin hyödyntäminen oli englannin kielellä vastanneilla opiskelijoilla yleisempää. Tämä saattaa johtua siitä, että molemmat alustat ovat saatavilla myös englanninkielisenä.

Kyselyn tuloksista kävi myös ilmi, että osa Diakin termeistä oli opiskelijoille vieraita. Tämä koski sekä suomenkieliseen että englanninkieliseen kyselyyn vastanneita. Erityisesti mentori, tutor, alumni ja työelämästä saapunut yhteistyötaho, menivät usein sekaisin vastauksissa. Termien selkeyttäminen olisi palveluiden hyödyntämisen kannalta varmasti oleellista, sillä opiskelijoiden olisi hyvä tietää, minkälaista tukea ja ohjausta eri tahot tarjoavat. Termien selkeyttäminen edistäisi myös uraohjauksen ja yleisesti ohjauksen ydintavoitetta, eli opiskelijan ohjaamista autonomisuuteen. Autonominen opiskelija tiedostaa ohjaustarpeensa ja osaa toimia itsenäisesti omassa oppimisympäristössään. Autonominen opiskelija on näin ollen tietoinen myös siitä, mistä ohjausta ja tukea on saatavilla. (Vuorinen 2006; Vuorinen & Sampson, 2002.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, mitkä tekijät ja toimintatavat ovat merkityksellisimpiä opiskelijoiden urasuunnittelussa, ja miten Diakin uraohjausta voisi kehittää niin, että se tukisi vielä paremmin opiskelijan työelämävalmiuksia, itsenäistä urasuunnittelua ja oman urapolun rakentamista jo opintojen aikana. Tavoitteena oli kyselyn tulosten pohjalta tuoda esille opiskelijoiden omia toiveita ja kehittämisideoita Diakin uraohjauksen ja opiskelijoiden oman urasuunnittelun edistämiseksi. Tutkimuksemme perusteella Diakin opiskelijoiden mielestä urasuunnittelun kannalta merkityksellisimpiä tekijöitä ja toimintatapoja ovat harjoittelujaksot ja niihin liittyvä ohjaus, suuntaavien opintojen sisältö sekä opinto-

ohjaajan antama yksilöllinen ohjaus. Kyselyn tulosten perusteella myös työelämäyhteistyö ja työelämästä saadut konkreettiset ohjeet ovat opiskelijoiden mielestä merkityksellinen osa omaa urasuunnittelua. Opiskelijoiden keskeisimmät toiveet ja kehittämisideat Diakin uraohjauksen ja oman urasuunnittelun edistämiseksi ovat työelämäyhteistyön hyödyntäminen enemmän opinnoissa, yksilöohjauksen saatavuuden helpottaminen, uramahdollisuuksien avaaminen konkreettisemmin opintojen aikana esimerkiksi luentojen ja kurssien muodossa. Lisäksi kyselyn tulosten perusteella englannin kielellä vastanneet opiskelijat toivovat apua työnhaussa, tukea suomen kielen opintoihin sekä Diakin tukipalvelujen parempaa saatavuutta englannin kielellä.

8.2 Tavoitteiden saavuttaminen ja omat kehittämisideamme

Opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamisen osalta koemme onnistuneemme suunnitelmamme mukaisesti. Opiskelijakyselyn tulosten perusteella saimme tietoa opiskelijoilta Diakin uraohjauksen toteutumisesta ja siitä, miten uraohjausta voisi kehittää opiskelijälähtöisesti. Tuloksista saimme riittävästi tietoa tutkimuskysymyksiimme ja saamiamme tuloksia voi hyödyntää Diakin opinto- ja uraohjausta suunniteltaessa ja kehitettäessä. Diakin lehtorit, opinto-ohjaajat, kuraattorit ja ohjaustyötä tekevä henkilökunta sekä opiskelijakunta voivat saada opinnäytetyöstämme ideoita ja pohjaa, millä tavoin lähteä kehittämään uraohjausta Diakissa sekä omassa työssään. Lisäksi OTE-hankkeessa mukana olevat ammattikorkeakoulut voivat hyödyntää tutkimustuloksiamme.

Koemme opinnäytetyömme aiheen tärkeäksi ja mielekkääksi, koska saimme olla mukana edistämässä oman oppilaitoksemme uraohjausta. Aiheeseen perehtyminen havahdutti meidät Diakin opiskelijoina huomaamaan, miten vähän tiedämme kaikista palveluista ja tukimuodoista, joita opiskelijoille on tarjolla Diakissa tai yleensäkin ammattikorkeakouluissa. Uraohjaus käsitteenä sekä Diakin käytäntönä oli meille ennestään melko tuntemattomia. Opinnäytetyöprosessin myötä olemme oppineet uraohjauksen käytännöistä Diakissa sekä uraohjauksen merkityksestä ja tärkeydestä opiskelijan oman urapolun rakentamisessa. Tämän vuoksi pidämme tärkeänä, että uraohjausta tehtäisiin opiskelijoille

näkyvämmäksi, niin että opiskelijat olisivat tietoisia tällaisen ohjausmuodon saatavuudesta omassa oppilaitoksessaan. Koska valmistumme molemmat sosio-
nomeiksi ja kirkon nuorisotyönohjaajiksi, pohdimme myös, miten uraohjausta voisi tehdä näkyvämmäksi kirkon alan opiskelijoille. Sosiaalialan työ, erityisesti kirkon alan työ, sisäistetään usein kutsumustyöksi. Pohdimme sitä, mikä merkitys ja tarve uraohjauksella on opiskelijalle, joka on suuntautumassa omaan kutsumustyöhönsä. Tunteeko esimerkiksi kirkon alan opiskelija jo opintoja aloittaessaan niin suurta kutsumusta johonkin tiettyyn kirkon virkaan, ettei edes koe tarvetta ottaa selvää koulutuksen muista mahdollisuuksista ja vaihtoehtoista? Itse kirkon alan opiskelijoina pidämme tärkeänä sitä, että kirkon alan opiskelijoille tuotaisiin esille monipuolisesti kaksoistutkinnon tarjoamia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja.

Opiskelijakyselyn tulosten pohjalta saimme idean myös jatkotutkimusaiheesta. OTE-hankkeessa toteutetun opiskelijakyselyn tuloksia voisi analysoida myös tekemällä vertailua eri lukuvuosien välillä. Koska Diakin uraohjaus käsittää opintojen kaikki vaiheet, olisi mielenkiintoista tietää, kohdistuvatko uraohjauksen ja tuen tarpeet erityisesti joillekin tietyille lukuvuosille. Tulosten pohjalta voisi kehittää myös mallinnusta Diakin uraohjauksesta.

Kehittämisideana tulosten pohjalta pohdimme myös urasuunnittelua koskevan luennon, pajan tai muun oppimistilaisuuden järjestämistä sekä sen sijoittamista lukujärjestykseen. Urasuunnittelua ja työllistymismahdollisuuksia käsittelevän toiminnan toteuttaminen oli tulosten perusteella toivottua Diakissa. Koska Uraohjaus on Diakissa integroitunut opinto-ohjaukseen, sen erottaminen muusta ohjauksesta on vaikeaa. Urasuunnittelua sisältävä toiminta voisi näin ollen tuoda esille paremmin uraohjauksen muodot ja mahdollisuudet opiskelijoille.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Luotettavuuden arviointi on olennainen osa tutkimus- ja kehittämistyötä. Luotettavuuden arviointi kohdistuu koko tutkimus- tai kehittämistyön prosessiin sekä

sen johdonmukaisuuteen ja systemaattisuuteen. Arviointia tehdään koko prosessin ajan. (Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas, i.a.)

Kyselytutkimuksessa vastausprosentti on yksi tutkimuksen luotettavuutta ilmaiseva tekijä. Vastausprosentti kertoo, kuinka moni otokseen valituista vastasi kyselyyn, eli täytti ja palautti kyselylomakkeen. Otos poimitaan niin, että se edustaa perusjoukkoa, mutta jos vastausprosentti jää hyvin alhaiseksi edustavuus saattaa jäädä kyseenalaiseksi. Kyselytutkimuksissa osa jättää vastaamatta kokonaan tai vastaa vain osittain. (Vehkalahti, 2008, s. 44.) Kyselytutkimuksessa ei voi olla myöskään varma siitä, miten totuudenmukaisesti ja huolellisesti kysymyksiin vastataan. OTE-hankkeen teettämässä kyselyssä vastausprosentti oli 10.4 %. Tavoitteenamme oli kyselyn pohjalta tuoda esille opiskelijoiden kehittämisideoita ja toiveita Diakin uraohjauksen ja opiskelijoiden urasuunnittelun edistämiseksi, ja tältä osin tavoite saavutettiin kyselyllä. Olimme jo opinnäytetyöprosessin alussa valinneet ne kysymykset analysoitavaksemme, joilla parhaiten voimme saada vastauksia omiin tutkimuskysymyksiimme. Luotettavuutta heikensi kuitenkin vastaajakato, eikä vastauksia voi näin ollen yleistää koskemaan kaikkia Diakin tutkinto-opiskelijoita. Vastaajakatoon on saattanut vaikuttaa esimerkiksi kyselylomakkeen pituus ja avointen kysymysten määrä. Suomenkielisessä kyselyssä 468 opiskelijaa oli aloittanut kyselyyn vastaamisen, mutta jättänyt vastaamisen kesken. Englanninkielisessä kyselyssä 59 opiskelijaa oli aloittanut vastaamisen ja jättänyt vastaamisen kesken. Avoimia kysymyksiä sisältävä kyselylomake on saatettu mieltää aikaa vieväksi ja työlääksi täyttää.

Vastaajakatoon on saattanut vaikuttaa myös se, että kysely toteutettiin COVID-19-pandemian aikana. Pandemian vuoksi Diakissa ei esimerkiksi järjestetty syksyn 2020 aikana juuri ollenkaan tapahtumia tai fyysistä läsnäoloa vaativia luentoja. Kyselyyn vastanneilla opiskelijoilla, varsinkin juuri syksyllä 2020 opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla, ei siis välttämättä ole ollut kokemusta tai tietoa kyselyssä esitetyistä aiheista. Tämän vuoksi O'Diakon toiminnot, mentoritoiminta ja tutoritoiminta saattoivat olla opiskelijoille vieraita. Diakin pandemian aikaiset käytännöt ovat saattaneet hidastaa tai estää opiskelijoille suunnattujen palveluiden saatavuutta ja vähentää yleisesti ohjaustilanteiden määrää.

Tutkimuksen tekeminen sitoutuu monella tavalla tutkimusetiikkaan eli hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Hyvä tieteellinen käytäntö kulkee mukana alusta alkaen, aina tutkimusprosessin ideointivaiheesta tutkimustuloksista tiedottamiseen asti. Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa sitä, että tutkijat noudattavat eettisesti kestäviä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkija käyttää sellaisia tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä, jotka tiedeyhteisö on hyväksynyt. (Vilka, 2015, s. 41–42.) Aineiston osalta on muun muassa tärkeää huolehtia siitä, ettei kenenkään henkilöllisyys voi paljastua tai ettei ketään ole mahdollista erikseen tunnistaa tuloksista. (Eskola & Suoranta, 2008, s. 56–57.) Koska kysely lähetettiin opiskelijoille OTE-hankkeen toimesta, me emme käsitelleet henkilötietoja missään vaiheessa tutkimustamme. Saimme pääsyn kyselyn aineistoon ainoastaan analysoinnin ajaksi. Jo tutkimusta aloittaessamme sovimme, ettei tutkimukseen liittyviä tietoja luovuteta ulkopuolisille, eikä aineistoa tallenneta myöskään Webropolin ulkopuolelle muihin ohjelmiin tai tiedostoihin. Käytimme aineistoa vain sovittuun tarkoitukseen ja sovitun ajan.

8.4 Ammatillinen kasvu

Valmistumme molemmat sekä sosionomeiksi, että kirkon nuorisotyönohjaajiksi, tämän vuoksi olemme tarkastelleet opinnäytetyöprosessiimme liittyvää ammatillista kasvuamme sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö -koulutuksesta valmistuneen osaamisvaatimusten eli kompetenssien kautta. Sosiaalialan kompetensseihin kuuluu sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. Nuorisotyönohjaajan kompetensseihin sisältyy hengellisen työn osaaminen ja arvo-osaaminen, pedagoginen osaaminen, yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen ja kehittämisosaaminen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -b.)

Kehittäminen ja kehittämistyö liittyvät sekä sosiaalialan, että nuorisotyönohjaajan kompetensseihin. Oleellisena osana kehittämistyöhön sisältyy myös oman työn arviointi (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -b). Yhteistyö OTE-hankkeen kanssa

sekä kehittämisenäkökulmaa painottava opinnäytetyömme avasi meille näiden osaamisalueiden sisältöjä konkreettisella tasolla. Tutkimusmenetelmänä kyselyämme olleet aikaisemmin kumpikaan käyttäneet ja tämän vuoksi meidän oli perehdyttävä aluksi tilastollisiin menetelmiin liittyvään kirjallisuuteen. Kyselyaineiston analysointi haastoi meitä opinnäytetyössämme varmasti eniten. Opinnäytetyöprosessimme oli alusta alkaen uuden opettelua. Omaa työtämme arvioimme hyvien eettisten käytäntöjen mukaisesti, koko opinnäytetyöprosessimme ajan. Kävimme keskustelua paljon juuri analysointimenetelmästä sekä taustateoriaan liittyvän kirjallisuuden valinnasta. Arviointi kohdistui myös omaan työskentelyymme. Opintojen, työharjoittelun ja työn rinnalla kulkenut opinnäytetyönprosessi opetti meille ajanhallintaa ja suunnitelmallisuutta. Yhteistyö OTE-hankkeen kanssa oli itse hanketyöskentelyn kannalta mielenkiintoinen kokemus. Yhteistyön myötä koemme saaneemme paremman kuvan hanketyön luonteesta, sen toimivuudesta ja organisoinnista. Hanketyö toimi meille hyvänä esimerkkinä, johdonmukaisesta, selkeästi määritellystä ja määrätietoisesta tehtäväkokonaisuudesta.

Sosionomin ja nuorisotyönohjaajan kompetensseihin sisältyy molempiin myös yhteiskunnallinen osaaminen. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a. -b). Ohjaukseen ja uraohjaukseen liittyvään kirjallisuuteen perehtyminen opetti osaltaan yhteiskunnallisesta muutoksesta, mutta myös työkuulttuurin muutoksesta. Ohjauksen ja uraohjauksen taustalla vaikuttaa elinikäisen oppimisen ideologia. Nyky-yhteiskunnassa jatkuva ja toistuva kouluttautuminen nähdään osana normaalia urakehitystä ja työyhteisöjen tuottavuuden parantamista. Elinikäinen oppiminen ja sen edistäminen on merkittävässä roolissa ammatillisen kehittymisen tukemisessa ja työllisyyden edistämisessä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, i.a.) Meille tärkeä oivallus oli elinikäisen ohjauksen merkitys, ei pelkästään yksilöllisestä, vaan myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

LÄHTEET

- Ahonen, A. & Kokko, E. (2008). Käytänteitä aikuisopiskeluun hakevan ohjaus ja neuvontatilanteisiin. Teoksessa Haapasilta, M. & Siikaniemi, L. (toim.), *Näkökulmia aikuisopiskelijoiden ohjaukseen ammattikorkeakouluissa*. (s. 9–18). Lahden ammattikorkeakoulu julkaisuja. Sarja C Artikkelikokoelmat, raportit ja muut ajankohtaiset julkaisut, osa 56. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133017/LAMK_2008_C_56.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Arthur, M. (1994). The Boundaryless Career: A New Perspective for Organizational Inquiry. *Journal of Organizational Behavior* 15(4), 295–306.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a. -a). *Opintojen ohjaus ja uraohjaus*. Saatavilla 10.11.2020 <https://www.diak.fi/opinto-ohjaus/opintojen-ohjaus-ja-uraohjaus-diakissa/#932e8416>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a. -b). *Opiskeluun liittyvät säännöt*. Saatavilla 10.10.2020 <https://www.diak.fi/opiskelu/yleista-tietoa-opiskelusta/opiskelu-saannot/>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a. -c). *Tuki ja palvelut*. Saatavilla 10.10.2020 <https://www.diak.fi/opiskelu/tuki-ja-palvelut/>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a. -d). *Osallistava ja tutkiva kehittäminen (OSKE)*. Saatavilla 4.1.2021. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/oske-opiskelijat/#9af66569>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a. -e). *Vuosikatsaus 2019*. Saatavilla 10.10.2020 <https://vuosikatsaus2019.diak.fi/>
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (i.a.). *Elinikäinen oppiminen*. Saatavilla 11.12.2020 <https://www.ely-keskus.fi/-/esa-ohjaustoiminnan-kehittaminen>
- Ekonen, M. (2007). *Moninaiset urat – Narratiivinen tutkimus naisjohtajien urakehityksestä* [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
- Eskola, J., Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino. 8. Painos.
- Eura 2014 (i.a). *Rr-tietopalvelu*. Saatavilla <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21741>

- European Lifelong Guidance Policy Network. (2016). Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille: Yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle. (ELGPN Tools No. 6). Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6560-0>
- Heino, H. (2014). *Nais- ja miesjohtajien urasiirtymät ja niihin vaikuttavat tekijät*. [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu].
- Jobiili. (i.a.). *Kenelle jobiili on tarkoitettu?* Saatavilla 2.11.2021 <https://www.jobiili.fi/#/>
- Karjalainen. A.L., Koistinen. P., Kolkka. M. & Ylönen. M. (2014) Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja. *Diakpeda- kehittämistä, kokeilua ja yhteistä työtä*. Saatavilla 22.12.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/170997/C32_ISBN_9789524932233.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Kattelus, R. (2002). Uran monet ulottuvuudet. Teoksessa R. Kattelus, M. Tammeaid & T. Jokinen (toim.) *Uraopas omasta urastaan kiinnostuneille*, (s. 20–46). Primacarrera-instituutio.
- Kivimäki, A. (2016). *Yliopisto-opiskelijoiden yksilölliset ohjaustarpeet opintopolun eri vaiheissa* [Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto].
- Koppa. (2016). Jyväskylän yliopisto. *Teemoittelu*. Saatavilla 24.12.2020 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>
- Kuurila, E. (2014). *Uraohjaus ja urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa* [Väitöstudkimus, Turun yliopisto]. (221–223) <https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/98607/AnnalesC384KuurilaVK.pdf>
- KvaliMOTV (i.a.). *Teemoittelu*. Saatavilla 8.1.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- L932/2014. Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>
- LAB-University of applied sciences (i.a.). Projekti. OTE- Opiskelijat työllistymistä edistävien toimintatapojen kehittäjiksi ammattikorkeakouluissa. Saatavilla 10.10.2020 <https://lab.fi/fi/projekti/ote-opiskelijat-tyollistymista-edistavien-toimintatapojen-kehittajiksi>

- Lairio, M. & Puukari, S. & Nissilä, P. (2001). Yhteiskunnalliset kehityslinjat ja opinto-ohjaus. Teoksessa. Lairio, M & Puukari, S (toim.), Muutoksista mahdollisuuksiin. ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä (s. 69–81). Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Lähteenmäki, S. (1995). *"Mitä kuuluu – kuka käskee?"*. Yksilöllinen urakäyttäytyminen ja sitä ohjaavat tekijät suomalaisessa liiketoimintaympäristössä – vaihemallin mukainen tarkastelu [Väitöstutkimus, Turun kauppakorkeakoulu].
- Lätti, M. (2008). Aikuisopiskelijan ohjaus ammattikorkeakoulussa. Teoksessa M. Lätti & P. Puukari (toim.), Ohjaus on kuin tekisi palapeliä. Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen ammattikorkeakoulussa. (s.35–50). Pohjois-karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja. Saatavilla 4.11.2020 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/127370/C32_verkkoversio.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkanen, J., Mielityinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Vuorinen, R. 2001. Opintojen ohjauksen arviointi. *Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja*, 13:2001. Edita.
- Moodledocs. (i.a.). Moodle Docs Suomi. *Opettajan Moodle-opas*. Saatavilla 2.1.2021 <https://docs.moodle.org/3x/fi/Etusivu>
- Mäntsälä, T. (2011). Mitä ohjaus on? Teoksessa L. Metsävuori, & T. Mäntsälä (toim.), Herkkyyttä ja yhteispeliä ohjaukseen. Opintojen ohjauksen kehittämishankkeen raportti. (s. 7–26). Saatavilla <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522162540.pdf>
- O' Diako (i.a.). *Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta O' Diako*. Saatavilla 5.1.2021 <https://www.odiako.fi/etusivu>
- Onnismaa, J. (2007). *Ohjaus ja neuvontatyö*. Aikaa huomioita ja kunnioitusta. Gaudeamus.
- Opetusministeriö. (2007). *Opintojen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma: Keskustelumuistio 8.2.2007*. (Opetusministeriön monisteita 2007:2). <https://docplayer.fi/7378798-Opintojen-keskeyttamisen-vahentamisen-toimenpideohjelma.html>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.). *Suomen Koulutusjärjestelmä*. Saatavilla 10.10.2020 <https://minedu.fi/koulutusjarjestelma>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2011). *Elinikäisen ohjauksen strategiset tavoitteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän muistioita ja selvityksiä 2011:5.* Saatavilla 4.11.2020 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75476/tr15.pdf?sequence=1>
- Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. (i.a.). *Työelämälähtöinen osallistava kehittäminen.* Saatavilla 10.10.2020 <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760639#s-lg-box-15268690>
- Parkkola, T. (2017). Miksi ammattikorkeakoulu tekee TKI-toimintaa? Teoksessa T. Parkkola (toim.), *Oppia TKI kaikki. TKI-toiminta oppimisen mahdollistajana Humanistisessa ammattikorkeakoulussa* (s. 7–9). Humanistinen ammattikorkeakoulu. Saatavilla <https://www.humak.fi/julkaisut/oppia-tki-kaikki/>
- Peavy, V. (1999). *Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön.* Psykologien kustannus Oy.
- Pilli-Sihvola, M. (2002). Urasuunnitteluohjausta internetissä. Teoksessa J. Onnismä, H. Pasanen, & T. Spangar (toim.), *Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2* (s. 34–43). PS kustannus.
- Poutanen, T. (2014). Muuttuva ohjauskäsitys ja uraohjaus. Teoksessa S. Haataja, M. Lehti, L. Metsävuori, T. Poutanen, J-M. Vuorinen, & S. Viitanieniemi (toim.), *Tulevaisuuden urapolut. Korkeakoulutettujen ohjaus muuttuvassa työelämässä.* (52–58). Saatavilla <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164483.pdf>
- Särkijärvi, T. (2006). Esimerkkejä uraohjauksen käytännöistä. Teoksessa T, Särkijärvi (toim.), *Uraohjauksesta ristiin rastiin* (s. 51–67). Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.
- Särkijärvi, T. (2006). Opiskelijan urasuunnittelun tukeminen. Teoksessa T, Särkijärvi (toim.), *Uraohjauksesta ristiin rastiin* (s. 31–50). Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.
- Ruohotie, P. (2002). *Oppiminen ja ammatillinen kasvu.* WSOY.
- Tapanila, K. (2014). *"Ei saa liikaa sammaloitua." Uramenestyksen ja elinikäisen oppimisen merkitys yksilöllisissä urakäsityksissä ja uratarinoissa* [Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto].

- TE-keskus. (i.a.). *Uraohjaus*. Saatavilla 1.1.2021. https://www.te-palvelut.fi/te/fi/nain_asioit_kanssamme/te_palvelut/puhelinpalvelut/puhelin_uraohjaus/index.html
- Tuudo. (i.a.). *Tuudo korkeakouluille*. Saatavilla 1.1.2021
<https://www.tuudo.fi/etusivu/korkeakouluille.html>
- Vehkalahti, K. (2008). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta*. Gaudemus.
- Vilkkä, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. (4.uud.p.). PS-kustannus.
- Vuorinen, R. (2006). *Internet ohjauksessa vai ohjaus internetissä* [Väitöstutkimus, Jyväskylän yliopisto]. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37756/T019.pdf>
- Vuorinen, R. (1996). *Ohjaus avautuvissa ja verkottuvissa oppimisympäristöissä* [Lisensiaatintutkimus, Jyväskylän yliopisto]. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/10199/1183.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Vuorinen, R & Sampson, J. (2002). Ohjaus opintojen suunnittelun ja arvioinnin tukena – strategisia kysymyksiä. Teoksessa J. Onnismä, H. Pasanen, & T. Spangar (toim.), *Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2* (s. 46–69). PS kustannus.
- Watts, A. & Van Esbroeck, R. (2000). New skills for new futures: A comparative review of higher education guidance and counselling services in the European Union. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 22(3), pp. 173–187. doi:10.1023/A:1005653018941

LIITE 1. Kyselyn suomenkielinen versio.

OTE-hankkeen opiskelijakysely työllistymisen tukemisen ja tuen tarpeesta.

1. Mitä alaa opiskelet? *

- ☐ terveysala (sairaalan- ja terveydenhoitaja)
- ☐ sosiaaliala (sosionomi)
- ☐ kirkon ala (sosionomi + diakonia/kirkon nuorisotyö/kirkon varhaiskasvatus)
- ☐ kirkon ala (sairaanhoitaja + diakonissa)
- ☐ tulkkausala (tulkki)

2. Millä Diakonia-ammattikorkeakoulun kampuksella opiskelet? *

- ☐ Helsinki
- ☐ Oulu
- ☐ Pieksämäki
- ☐ Pori
- ☐ Turku

3. Monennenko vuoden opiskelija olet? *

- ☐ 1. vuoden
- ☐ 2. vuoden
- ☐ 3. vuoden
- ☐ 4. vuoden
- ☐ 5. vuoden tai pidemmällä

4. Suoritatko opintojasi... *

- ☐ ...nopeutettuna?
- ☐ ...normaaliaikaisena?
- ☐ ...pitkällä aikavälillä?

5. Minkä ikäinen olet? *

- ☐ alle 25
- ☐ 26–35
- ☐ 36–45
- ☐ 46–55
- ☐ yli 56

6. Montako opintoihisi liittyvää harjoittelua olet tehnyt? *

- ☐ En yhtään
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4 tai enemmän

7. Oletko tehnyt koulutusalasasi töitä opintojen ohessa?
(ympärivuotisesti/kausi- tai kesätyönä) *

- ☐ Olen
- ☐ En ole

8. Minulla on selkeä käsitys siitä, mihin tutkinnolla pääsee töihin.

	Täysin sel- keää	Melko sel- keää	Jonkinlainen käsitys	Melko epä- selvää	Täysin epä- selvää
Vastaus:	☐	☐	☐	☐	☐

9. Koen tarvitsevani enemmän tietoa työllistymisvaihtoehdoista, jotka tutkinto mahdollistaa.

	Paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän	Vähän
Vastaus:	☐	☐	☐	☐	☐

10. Tiedän jo, mihin aion työllistyä valmistuttuani.

	Kyllä	Jossain määrin	En ole varma	En
Vastaus:	☐	☐	☐	☐

11. Jos tiedät, mihin aiot työllistyä, kerro suunnitelmistasi.

12. Olen keskustellut työllistymismahdollisuuksistani AMK:n henkilökunnan kanssa.

	Paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän	Vähän
Vastaus:	☐	☐	☐	☐	☐

13. Jos olet keskustellut työllistymismahdollisuuksistasi, kerro kenen tai keiden kanssa, sekä millainen merkitys keskusteluilla on ollut sinulle.

14. Koen, että työllistymiseen ja työnhakuun saa tarvittaessa apua AMK:n henkilökunnalta.

	Kyllä	jonkin verran	Ei paljoakaan	Ei lainkaan
Vastaus:	☐	☐	☐	☐

15. Koen saaneeni tukea AMK:lta työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä.

	Kyllä	jonkin verran	Ei paljoakaan	Ei lainkaan
Vastaus:	☐	☐	☐	☐

16. Jos olet saanut tukea AMK:n työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä, kerro keneltä tai mistä, sekä millaista tukea ja mikä siinä on ollut merkityksellistä itsellesi.

17. Mitkä seuraavista ovat auttaneet sinua urasuunnittelussa sekä työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä?

	Paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Melko vähän	Vähän
Tutorointi	☐	☐	☐	☐	☐
Muut opiskelijat	☐	☐	☐	☐	☐
Opinto-ohjaaja	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelijakunta O'Diako	☐	☐	☐	☐	☐
Diakin lehtori	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoitteluohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoittelukokemukset	☐	☐	☐	☐	☐
Työelämäpäivät (OSKE-tori, rekrytapah-tuma jen.)	☐	☐	☐	☐	☐
Vierailijaluennoitsijat työelämästä	☐	☐	☐	☐	☐
Omat verkostot	☐	☐	☐	☐	☐
Alumnit (alumni=diakista jo valmistunut)	☐	☐	☐	☐	☐
CV-tuki	☐	☐	☐	☐	☐
Tuudo	☐	☐	☐	☐	☐
Jobiili	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media (kerro mitkä kanavat)	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

18. Mitkä tekijät opintojen aikana ovat olleet sinulle merkityksellisimpiä ajatellen omaa urasuunnittelua ja tulevaa työelämää?
19. Minkälaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen tuen muotoja toivoisit lisää?
20. Millaisia toimia olisi mielestäsi tärkeää kehittää tai lisätä, jotta työelämään johtavia urapolkuja rakentuisi vahvemmin jo opiskeluaikana? *
21. Miten vertaisopiskelijat, opiskelijakunta O'diakon sekä alumnien roolia ja toimintaa voisi kehittää, jotta työelämään johtavia urapolkujen rakentuisi vanhemmin ja opiskeluaikana?

22. Millaista osaamista mielestäsi työelämässä tarvitaan vuonna 2035?

Valitse viisi (5) mielestäsi tärkeintä asiaa.

- ☐ Asiakaslähtöinen palvelujen kehittämisosaaminen
- ☐ Kestävän kehityksen periaatteiden tuntemus
- ☐ Tiedon arviointitaidot
- ☐ Digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisosaaminen
- ☐ Digitaalisten alustojen hyödyntämisosaaminen
- ☐ Innovaatio-osaaminen
- ☐ Vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikaatiotaidot
- ☐ Henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen
- ☐ Digitaalisen teknologian luova käyttötaito
- ☐ Digitaalisten toimintojen hallinta- ja ohjaustaidot
- ☐ Ongelmanratkaisutaidot
- ☐ Luovuus
- ☐ Oppimiskyky
- ☐ Monikulttuurisuustaidot
- ☐ Kokonaisuuksien hallinta
- ☐ Jokin muu, mikä?

23. Koen, että olen oppinut seuraavia työelämässä tärkeitä taitoja koulutuksen aikana.

1	=	täysin	eri	mieltä,	5	=	täysin	samaa	mieltä	5
					1		2	3	4	
Asiakaslähtöinen palvelujen kehittämisosaaminen					☐		☐	☐	☐	☐
Kestävän kehityksen periaatteiden tuntemus					☐		☐	☐	☐	☐
Tiedon arviointitaidot					☐		☐	☐	☐	☐
Digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisosaaminen					☐		☐	☐	☐	☐
Digitaalisten alustojen hyödyntämisosaaminen					☐		☐	☐	☐	☐
Innovaatio-osaaminen					☐		☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutus-, viestintä- ja kommunikaatiotaidot					☐		☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen					☐		☐	☐	☐	☐
Digitaalisen teknologian luova käyttötaito					☐		☐	☐	☐	☐
Digitaalisten toimintojen hallinta- ja ohjaustaidot					☐		☐	☐	☐	☐
Ongelmanratkaisutaidot					☐		☐	☐	☐	☐
Luovuus					☐		☐	☐	☐	☐
Oppimiskyky					☐		☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuustaidot					☐		☐	☐	☐	☐
Kokonaisuuksien hallinta					☐		☐	☐	☐	☐

LIITE 2. Kyselyn englanninkielinen versio.

Student questionnaire on supporting employment and required support.

1. Which degree program do you attend? *

- ☐ Bachelor's Degree in Social Services
- ☐ Bachelor's Degree in Health Care and Nursing

2. On which campus of Diaconia University of Applied Sciences do you study? *

- ☐ Helsinki
- ☐ Oulu
- ☐ Pieksämäki
- ☐ Pori
- ☐ Turku

3. On which year of your studies you are? *

- ☐ First year
- ☐ Second year
- ☐ Third year
- ☐ Fourth year
- ☐ Fifth year or more

4. Are you doing your studies in... *

- ☐ ...faster pace?
- ☐ ...normal pace?
- ☐ ...slower pace?

5. How old are you? *

- ☐ 25 or younger
☐ 26 to 35
☐ 36 to 45
☐ 46 to 55
☐ 55 or older

6. How many internships associated to your studies have you completed? *

None

- ☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4 or more

7. Have you worked on the field you are studying during your studies? (year-round/summer or season work) *

- ☐ Yes
☐ No

8. I have a clear idea on where I can work with my degree. *

Completely clear Somewhat clear Some sort of an idea Somewhat unclear Completely unclear

Answer:

- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

9. I feel like I need more information on the employment options available with my degree. *

A great deal Quite a bit To some extent Slightly Close to none

Answer:

- ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

10. I know already where I am going to get employed after graduation. *

Yes To some extent Not sure No

Answer:

- ☐ ☐ ☐ ☐

11. If you know where you are going to get employed, please tell about your plans.

12. I have discussed my employment options with the staff of the UAS. *

	A great deal	Quite a bit	To some extent	Slightly	Close to none
Answer:	☐	☐	☐	☐	☐

13. If you have discussed your employment options, please tell with who, as well as what significance the discussions have had for you.

14. I feel like one can get help with employment and searching for jobs from the UAS staff when required. *

	Yes	To some extent	Not much	Not at all
Answer:	☐	☐	☐	☐

15. I feel like I have gotten help from the UAS on questions on employment and search for jobs. *

	Yes	To some extent	Not much	Not at all
Answer:	☐	☐	☐	☐

16. If you have gotten help from the UAS on your questions, please tell from who or where, as well as what kind of support it has been and what has been relevant to you.

17. Which of the following have helped you with your career planning and with questions on employment and job search? *

	A great deal	Quite a bit	To some extent	Slightly	Close to none
Tutoring	☐	☐	☐	☐	☐
Other students	☐	☐	☐	☐	☐
Guidance counsellor	☐	☐	☐	☐	☐
Student Union O'Diako	☐	☐	☐	☐	☐
Diak's teacher	☐	☐	☐	☐	☐
Internship guidance	☐	☐	☐	☐	☐
Internship experience	☐	☐	☐	☐	☐
Working life days (OSKE-tori, recruitment events, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Guest lecturers from working life	☐	☐	☐	☐	☐
Own networks	☐	☐	☐	☐	☐
Alumni (alumnus, alumni = student already graduated from Diak)	☐	☐	☐	☐	☐
CV support	☐	☐	☐	☐	☐
Tuudo	☐	☐	☐	☐	☐
Jobiili	☐	☐	☐	☐	☐
Social media (please tell which channels)	☐	☐	☐	☐	☐
Something else, what?	☐	☐	☐	☐	☐

18. Which factors during your studies have been most relevant to you in terms of your own career planning and future working life? *

19. What kinds of forms of career planning, job search and employment support would like to see more? *

20. What functions do you think would be important to develop or increase in order to build stronger career paths leading to working life during the studies? *

21. How could the role and functions of peer students, the student union O'Diako and the alumni be developed so that career paths leading to working life are built more strongly during the studies? *

22. What kind of know-how do you feel like is required in working life in 2035? *

Pick five (5) things you feel are most important.

- ☐ Ability to face and overcome challenges
- ☐ Creativity
- ☐ Customer-oriented service development expertise
- ☐ Development of personal competence
- ☐ Entity management
- ☐ Innovation competence
- ☐ Interaction, communication and communication skills
- ☐ Interprofessional competence
- ☐ Knowledge of the principles of sustainable development
- ☐ Learning ability
- ☐ Multicultural skills
- ☐ Perception of social development
- ☐ Problem solving skills
- ☐ Process expertise
- ☐ Skills for own work and self-management
- ☐ Utilization skills of digital solutions and platforms
- ☐ Something else, what?

23. I feel like I have learned following important working life skills during my studies. *

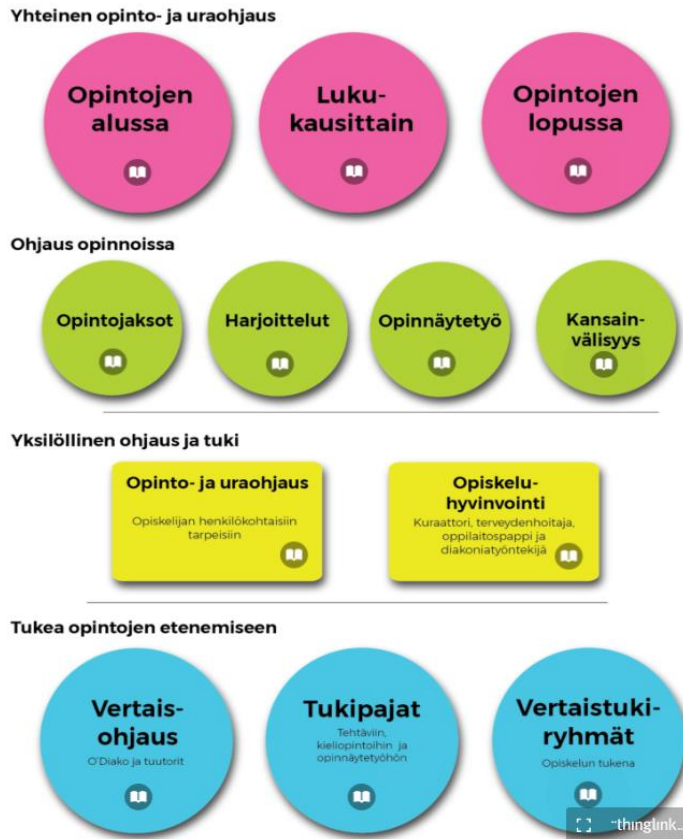
1 = strongly disagree, 5 = strongly agree

	1	2	3	4	5
Ability to face and overcome challenges	☐	☐	☐	☐	☐
Creativity	☐	☐	☐	☐	☐
Customer-oriented service development expertise	☐	☐	☐	☐	☐
Development of personal competence	☐	☐	☐	☐	☐
Entity management	☐	☐	☐	☐	☐
Innovation competence	☐	☐	☐	☐	☐
Interaction, communication and communication skills	☐	☐	☐	☐	☐
Interprofessional competence	☐	☐	☐	☐	☐
Knowledge of the principles of sustainable development	☐	☐	☐	☐	☐
Learning ability	☐	☐	☐	☐	☐
Multicultural skills	☐	☐	☐	☐	☐
Perception of social development	☐	☐	☐	☐	☐
Problem solving skills	☐	☐	☐	☐	☐
Process expertise	☐	☐	☐	☐	☐
Skills for own work and self-management	☐	☐	☐	☐	☐
Utilization skills of digital solutions and platforms	☐	☐	☐	☐	☐

LIITE 3. Kuviot

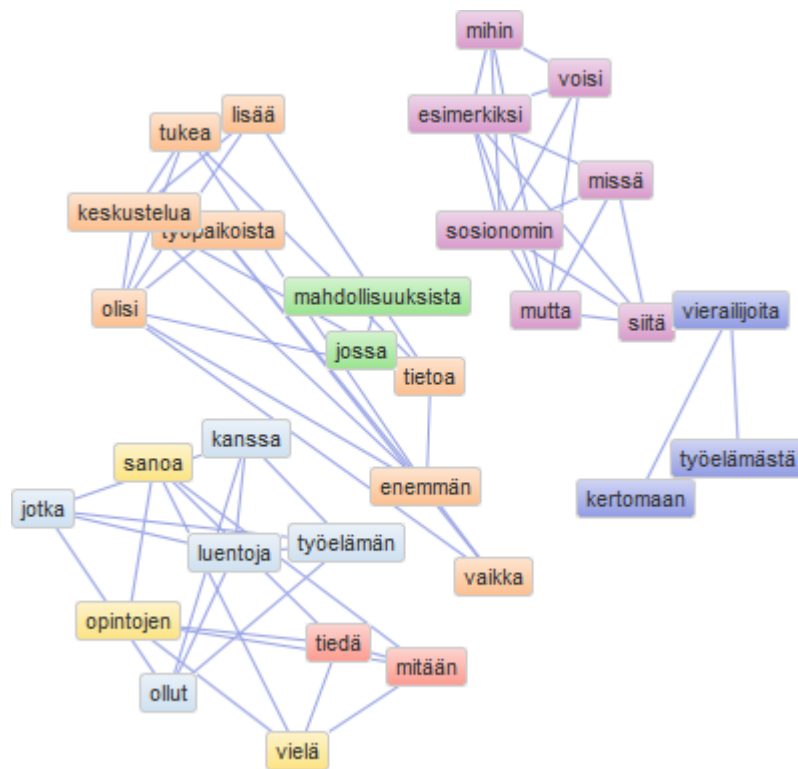
Kuvio 1. Holistinen ohjausmalli. (Lätti Ym., 2008; Watts & Van Esbroeck, 2000)

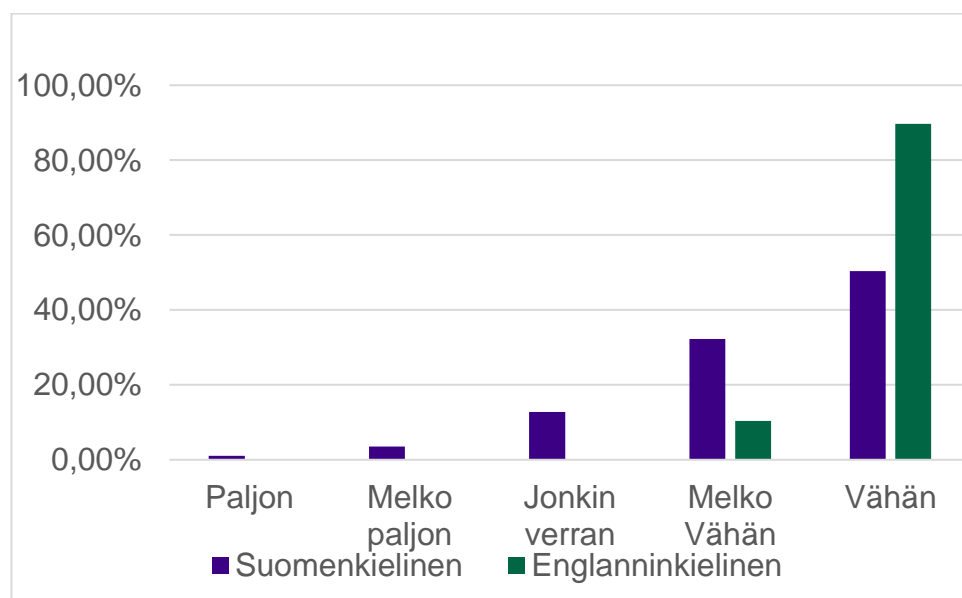
Kuvio 2. Diakin opinto- ja uraohjaus kuvio. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.-a)

voisi vierailijoita vielä vaikka vaihtoehtoista vaiheessa töitä työs-
kennellä työpaikoista työllistyä työllistymisen työelämästä työelämän tu-
kea toivoisin tietoa tiedä tehdä sosionomin siitä sanoa saisi
paikoissa opiskelijoiden opintojen ollut olisi ohjausta niitä niiden
mutta mitään miten missä mihin mahdollisuuksista mahdollisuuksia
luentoja lisää käydä kuulla kurssi konkreettisia keskustelua kerto-
maan kanssa kannattaa kaikkea jotka jotain jossa joissa infoa
henkilökohtaista ettei esittelyjä esimerkkejä esimerkiksi enem-
män aikana

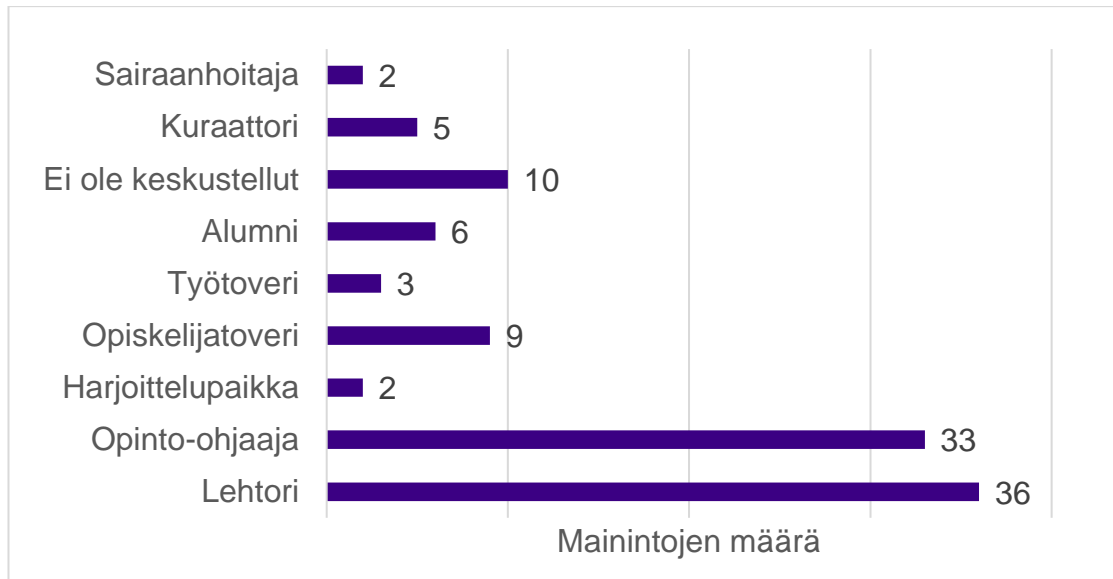
Kuvio 3. Esimerkki Sanapilvestä. Minkälaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllis-
tymisen tuen muotoja toivoisit lisää?

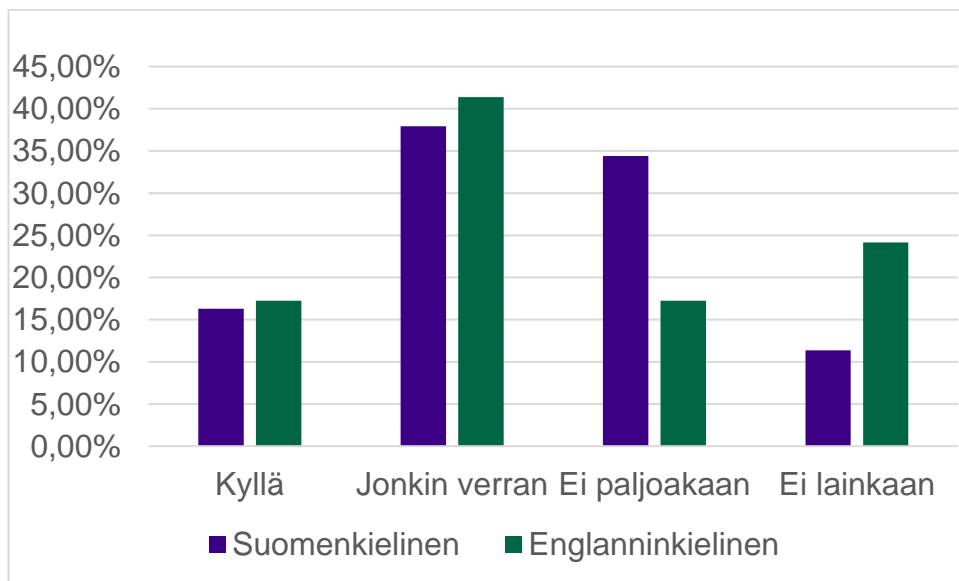
Kuvio 4. Esimerkki sanakartasta. Minkälaisia urasuunnittelun, työnhaun ja työllistymisen tuen muotoja toivoisit lisää?

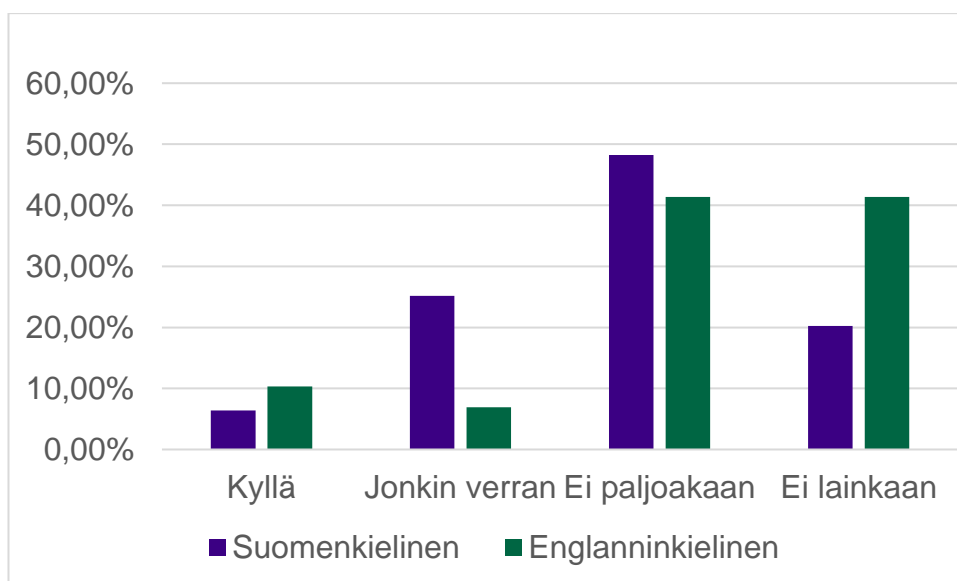
Kuvio 5. Työllistymismahdollisuuksista keskustelu ammattikorkeakoulun henkilökunnan kanssa

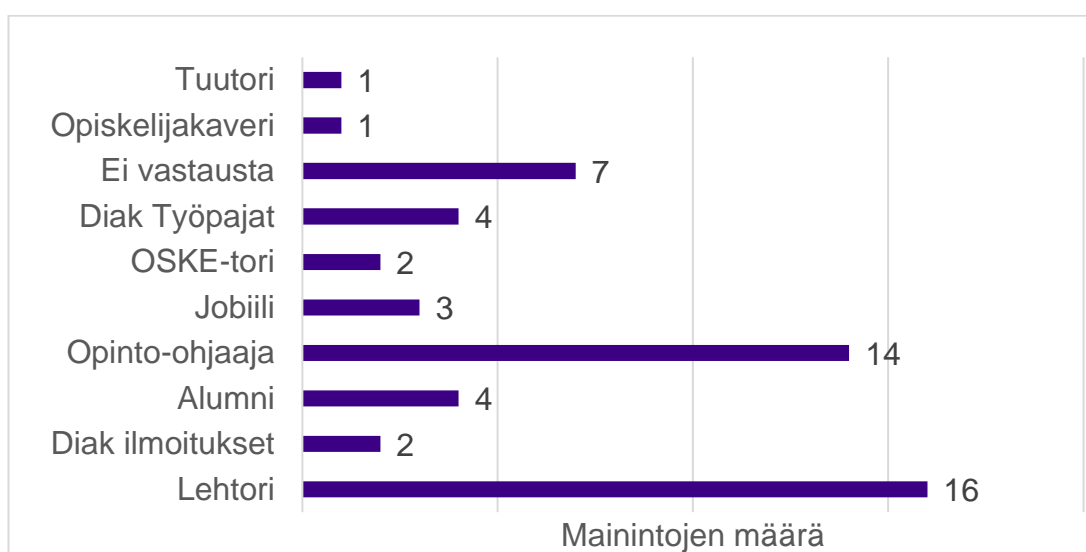
Kuvio 6. Tahot, joiden kanssa työllistymismahdollisuuksista on keskusteltu

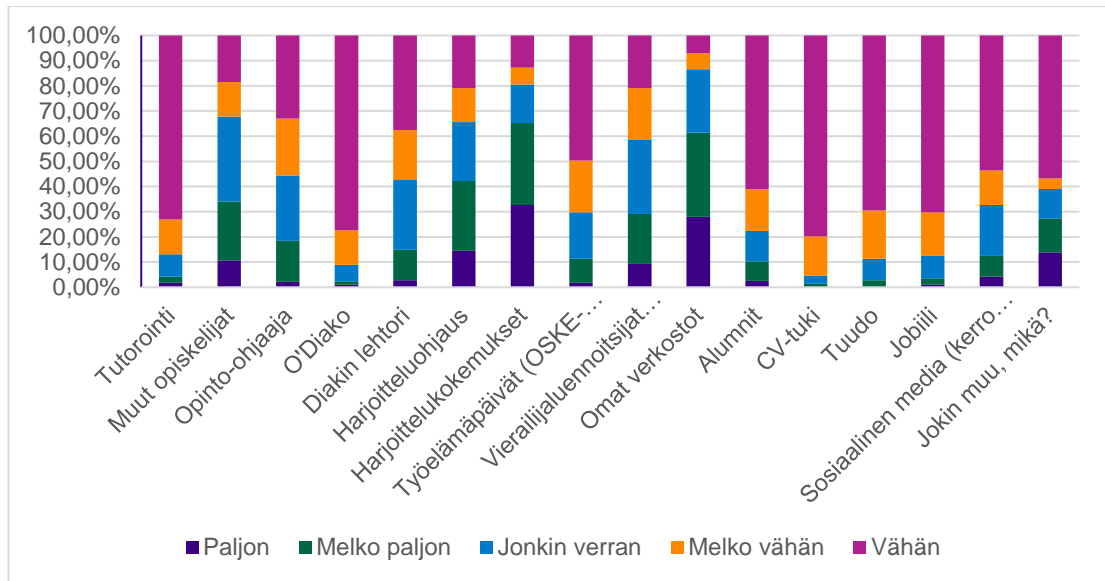
Kuvio 7. Opiskelijoiden kokemus siitä, miten työllistymiseen ja työnhakuun saa apua tarvittaessa ammattikorkeakoulun henkilökunnalta

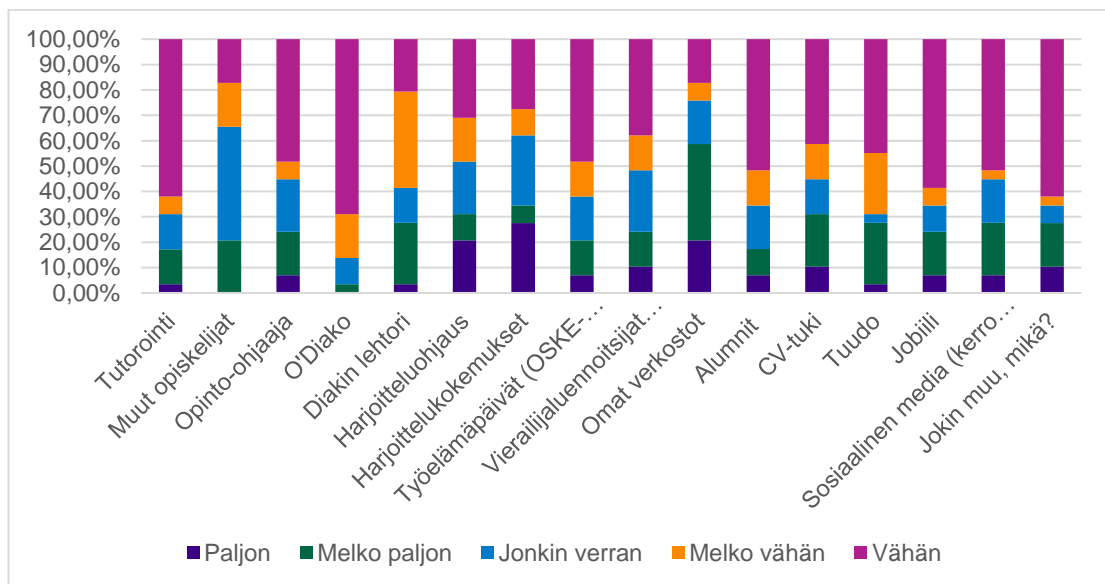
Kuvio 8. Opiskelijat ovat kokeneet saaneensa tukea ammattikorkeakoululta työllistymiseen ja työnhakuun liittyvissä kysymyksissä

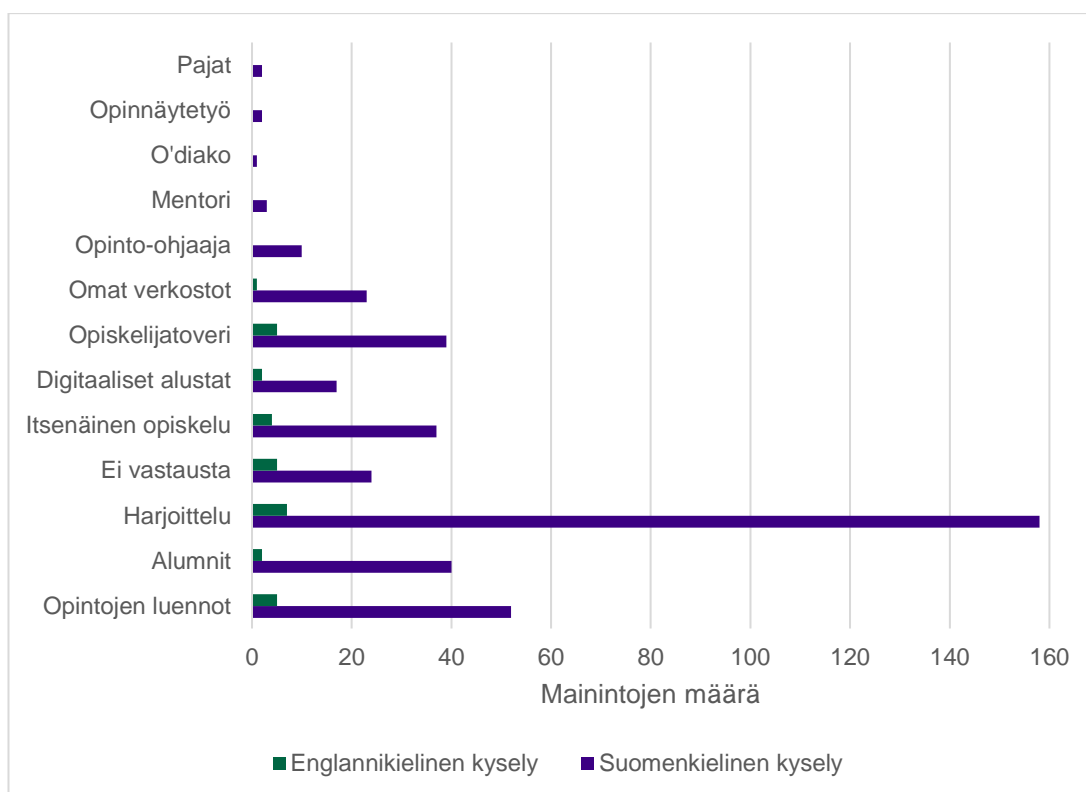
Kuvio 9. Tahot, joilta opiskelijat ovat saaneet tukea ammattikorkeakoulussa työnhauun ja työllistymisen kysymyksissä

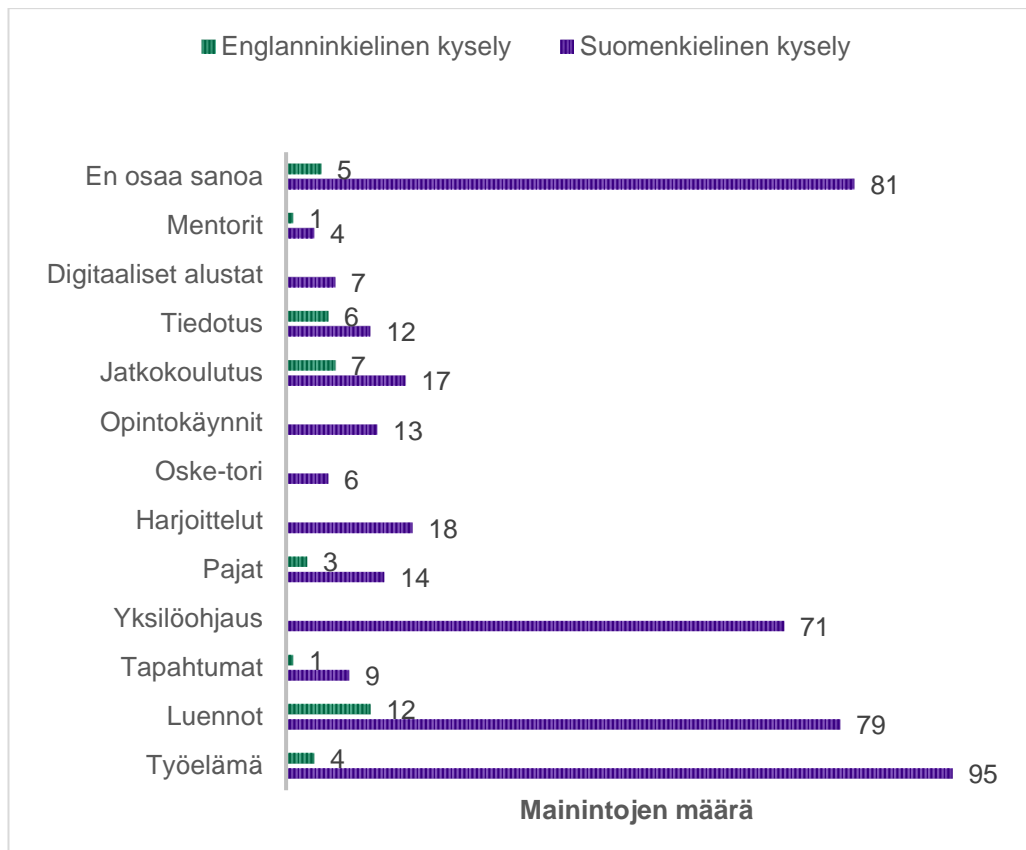
Kuvio 10. Urasuunnittelussa, työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä auttaneet tahot. Suomenkielinen kysely

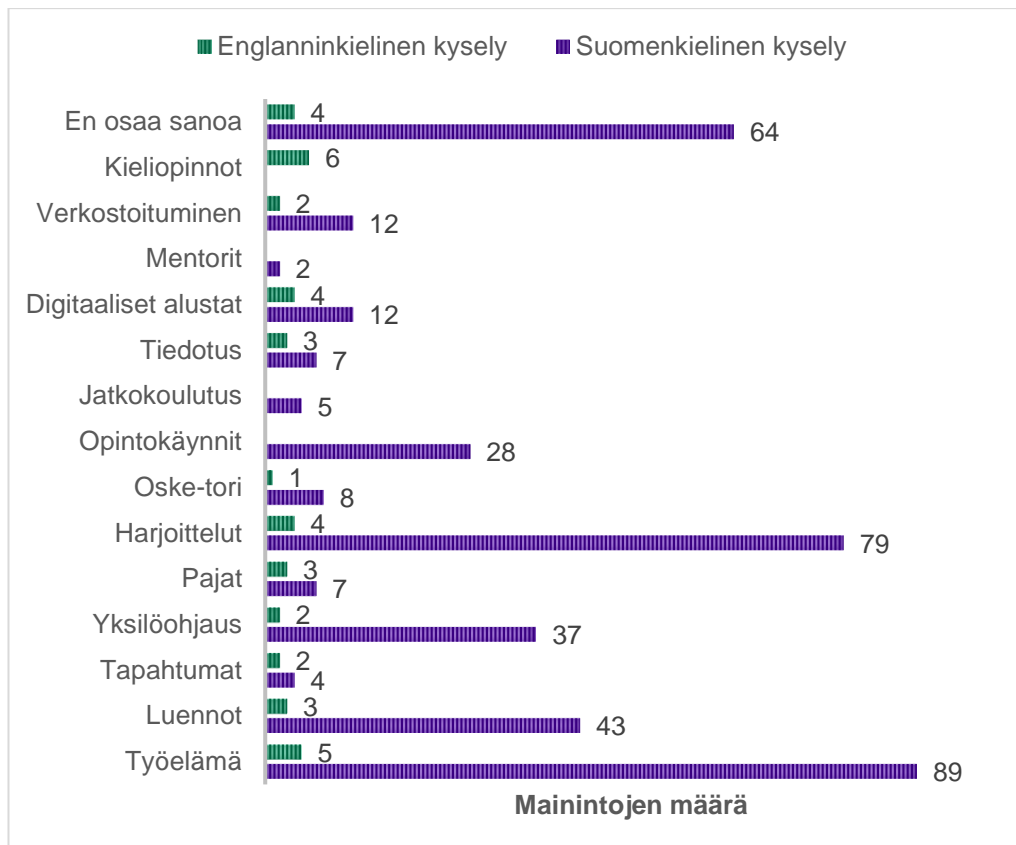
Kuvio 11. Urasuunnittelussa, työllistymisen ja työnhaun kysymyksissä auttaneet tahot. Englanninkielinen kysely

Kuvio 12. Opiskelijoiden kannalta merkittävimpiä tekijöitä urasuunnittelun ja työllistymisen kannalta

Kuvio 13. Opiskelijoiden toiveet työnhaun ja työllistymisen tuen muodoista

Kuvio 14. Opiskelijoiden maininnat toimista, joita tulisi kehittää tai lisätä työelämään johtavien urapolkujen rakentumiseksi